

**L'ensenyament de la literatura a l'alumnat nouvingut
(SECUNDÀRIA)**

M. Carme Farreras Ametller
Curs 2004-2005

Agraïments:

A Pere Mayans, cap del SEDEC, que va avalar la meva proposta de treball, i a Imma Canal pel seguiment i les orientacions que m'ha facilitat al llarg del curs d'aquesta llicència d'estudis.

Així mateix vull esmentar la col·laboració que m'ha ofert en tot moment la doctora Teresa Colomer, professora de Didàctica de la Literatura, de la UAB, la qual m'ha ajudat a centrar i a organitzar l'estudi d'un tema tan ampli, i inèdit, i a donar-li forma de proposta didàctica.

Al personal de la xarxa de biblioteques públiques de Catalunya, amb qui he tingut contacte, per la seva amabilitat i col·laboració. D'una manera molt especial vull agrair l'interès del personal de la Biblioteca Rosa Sensat, i de la Mercè L., responsable de la biblioteca de l'Escola Costa i Llobera, per l'interès que han mostrat pel tema i per les facilitats que m'han donat en la consulta de llibres. Al personal del Centre de Recursos Pedagògics de Sarrià-Sant Gervasi que m'ha deixat remenar el que he volgut i que m'ha atès com si fos de la família. He de fer esment també de la simpatia i l'eficàcia de la Teresa, de la llibreria La Peixera, de Sarrià, que és una de les poques --si no l'única-- llibreria especialitzada en llibres-àlbum la qual cosa demostra, per part dels seus joves propietaris, una iniciativa prou arriscada, comercialment parlant, com per fer-ne menció.

També agraeixo a l'Eugènia, de l'Associació Lectura Fàcil, les informacions i els contactes que m'ha facilitat, així com els ànims que m'ha donat perquè treballés i ampliés les possibilitats del meu projecte.

No cal dir que el professorat i l'alumnat de les aules que m'han permès experimentar aspectes bàsics del meu treball han estat imprescindibles. Per això dono molt sincerament les gràcies a les companyes de feina Montse, Pilar i Sílvia les quals m'han obert les portes de les seves aules --i dels centres on pertanyen-- i m'han permès establir un contacte directe amb alumnes nous, pas fonamental per donar coherència a la meua hipòtesi de treball.

No vull oblidar, tampoc, l'ajut del Martí P. amb qui he pogut comptar, en tot moment, per resoldre moltes de les qüestions pràctiques i tècniques amb què m'he anat trobant al llarg d'aquest treball.

I, naturalment, vull agrair al Departament d'Educació que m'hagi permès treballar, amb plena llibertat, en un àmbit que, més enllà de l'interès professional, m'ha obert la porta a un món d'una bellesa extraordinària: el dels llibres-àlbum.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	
1.1. Explicació del tema: Perquè cal ensenyar literatura a l'alumnat nouvingut i què podem ensenyar-los	6
1.2. Objectius	8
1.3. Hipòtesi inicial de treball. Marc teòric	9
2. TREBALL DUT A TERME	
2.1. Disseny del pla de treball	14
2.2. Descripció dels recursos utilitzats	15
2.3. Metodologia emprada	19
2.3.1. Justificació d'aquesta metodologia	19
2.3.2. El corpus de lectura	22
2.3.3. El perquè d'aquesta tria	24
2.3.4. Anàlisi de les lectures i suggeriments didàctics	26
3. RESULTATS OBTINGUTS	34
3.1. Propostes didàctiques	35
3.1.1. A partir de la lectura de llibres-àlbum	35
3.1.2. A partir de llibres de LF	36
4. ESTUDIS I CURSOS REALITZATS	
4.1. Continguts	37
4.1.1. Activitats de formació relacionades amb el tema de la llicència	37
4.1.2. Activitats de participació i col·laboració derivades de l'estudi que s'ha estat realitzant	37
4.2. Resultats i utilitat	39
5. CONCLUSIONS	40

6. ANNEXOS	43
Annex I. Proposta de lectures adequades per a l'alumnat nouvingut	44
Apartat a) Lectures format llibre-àlbum	45
Apartat b) Lectures adaptades a LF (Lectura Fàcil)	48
Apartat c) Lectures de temàtica multicultural i/o adreçades a l'alumnat nouvingut	53
Annex II. Documents de treball	58
Doc 1 Fitxa bibliogràfica	59
Doc 2 Organització de la sessió de cloenda del TAE	60
Doc 3 Fulls de treball alumnat TAE	61
Doc 4 Il·lustracions: fulls 1, 2 i 3	63
Doc 5 Test de preferències	66
Doc 6 Fulls de treball alumnat Aula d'acollida	68
Doc 7 Fulls de treball comparació textos LF aula d'acollida	70
Annex III. Exemples d'edicions diverses	71
7. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA	74

1.Introducció

1.1. Explicació del tema: Perquè cal ensenyar literatura a l'alumnat nouvingut i què podem ensenyar-los.

Cal ensenyar literatura a l'alumnat nouvingut? Quina mena de literatura? Estem parlant del cànnon literari? Parlem d'una història breu de la literatura catalana? Ens referim a l'anomenada literatura juvenil? De què parlem concretament quan proposem l'ensenyament de la literatura a l'alumnat nouvingut?

Estem d'acord que la finalitat de les aules d'acollida –i fins ara, dels TAE— és la de proporcionar les eines imprescindibles a l'alumnat que s'incorpora al nostre sistema educatiu per tal que pugui, tan aviat com sigui possible, adaptar-se al curs normal de les aules dels nostres centres. Per aconseguir aquest objectiu ens cal, en primer lloc, conèixer quina és la situació escolar de cada nou noi o noia que arriba a les aules de secundària. I ens trobem que cada alumne/a nou arriba amb una situació escolar --i personal-- diferent. De moment, doncs, l'aportació més eficaç que podem fer els ensenyants de secundària és aconseguir que cadascun dels alumnes que arriba als nostres centres pugui entendre la nostra llengua, aprengui a comunicar-se amb nosaltres, i el seu entorn social immediat i, d'aquesta manera, aprengui a adaptar-se, en la mesura de les seves possibilitats, al nostre sistema escolar per tal de no aturar el seu procés d'evolució intel·lectual i personal en el moment de fer un pas tan important per al seu desenvolupament com el de viure un procés d'adaptació a una nova realitat cultural en plena adolescència.

Ens preocupem, doncs, de procurar-los l'ensenyament d'unes estructures comunicatives bàsiques que els permetin avançar ràpidament i d'un mínim bagatge lèxic que els permeti entendre, en pocs mesos, allò que s'explicarà a les aules i allò que hauran de trobar en els llibres de text i que els permetrà assolir el procés d'adaptació i de desenvolupament desitjats. Despleguem les habilitats lingüístiques i comunicatives en quatre àmbits fonamentals: llengua, socials, naturals i matemàtiques. Pretenem, doncs, des del primer moment, que l'aprenentatge lingüístic dels nois i noies sigui un aprenentatge útil, pràctic, comunicatiu deixant per a més endavant els possibles plantejaments filològics de reflexió lingüística, correcció gramatical, etc., habituals a les classes de llengua.

Minimitzem, volgutament, la reflexió lingüística en pro d'una major eficàcia, i fem tot el possible per ampliar els àmbits en què els nois i noies poden desenvolupar les seves habilitats comunicatives. Treballem a consciència l'expressió oral, la lectura i l'escriptura perquè els considerem instruments fonamentals que els poden ajudar a assolir els objectius proposats. La preparació d'activitats relacionades amb aquests tres àmbits lingüístics porta molta feina als ensenyants: ¿com podem practicar la lectura amb uns alumnes xinesos, o pakistanesos, que no dominen encara uns codis fonètics, unes estructures lingüístiques i no tenen encara un cabal lèxic prou important que els permeti interpretar el text que tenen al davant? ¿Com podem preparar activitats de lectura que serveixin indistintament per a aquests alumnes xinesos i al mateix temps oferir als alumnes llatinoamericans unes lectures adequades a la seva competència lectora que no té res a veure amb la que poden tenir els alumnes xinesos, pakistanesos, russos o magribins? ¿No tenim prou feina ja procurant que aprenguin els mínims necessaris amb un temps rècord? Per què doncs insistim a parlar d'ensenyar-los literatura?

Parlem d'ensenyar literatura en un sentit molt ampli. Parlem d'ensenyar literatura a l'alumnat nouvingut de secundària --i no només d'ensenyar-lo a llegir en la nostra llengua, ni d'ensenyar-lo a desxifrar els textos escrits en el nostre alfabet, ni a copsar el sentit del que llegeixen-- perquè tal com diu Ana Díaz-Plaja en el catàleg de la magnífica exposició ***Personatge a la vista! Llibres que fan lectors***, que la Generalitat de Catalunya ha organitzat recentment amb motiu de l'***Any del llibre i la lectura***, al Palau Robert de Barcelona, ***entenem la literatura com un espai, dins la història de la cultura, on conflueixen de manera natural els camps del saber i els de la imaginació.***

Parlem d'ensenyar literatura a l'alumnat nouvingut de secundària perquè, seguint les paraules de Michèle Petit, ***la lectura puede ser, a cualquier edad, un atajo privilegiado para elaborar un espacio propio, es "una habitación para uno mismo", para decirlo como Virginia Woolf, incluso en contextos donde no parece haber quedado ningún espacio personal.*** (2001:43)

Parlem d'ensenyar literatura a l'alumnat nouvingut de secundària perquè com diu Maurice Blanchot: ***La esencia de la literatura consiste en escapar a toda determinación esencial, a toda afirmación que la estabilice o realice: ella nunca está aquí, siempre hay que encontrarla o inventarla de nuevo.*** (1959:225)

La frase de Maurice Blanchot ens remet a la idea que estem vivint un moment idoni per "inventar" una literatura adequada a les necessitats actuals de les nostres aules

multiculturals i mentre assistim al procés d'invenió d'aquesta sempre nova literatura, el professorat de llengua i literatura, podem provar d'assajar noves formes d'ensenyar-la a les noves poblacions d'estudiants.

El nostre treball sorgeix justament d'aquesta necessitat: els canvis socials que observem a les aules a partir de la presència cada vegada més important d'alumnat nouvingut generen unes necessitats noves i ens cal "inventar" propostes alternatives que ajudin a satisfer algunes necessitats importants. Si ens preocupen els hàbits lectors dels alumnes de secundària, en general, i busquem contínuament eines i recursos per incidir-hi positivament cal que tinguem molt present d'incidir també, des dels primers dies, en els hàbits lectors de l'alumnat nouvingut. Buscar fórmules per treballar la lectura, des d'un punt de vista literari més que no pas com a pràctica de la mecànica lectora que sens dubte els caldrà assolir, i introduir l'ensenyament de la literatura —no pas des d'un punt de vista historicista— a les aules d'acollida és un dels principals objectius d'aquest treball.

1.2. Objectius

El treball que s'ha dut a terme durant aquests mesos de llicència respon a la necessitat de conèixer més a fons allò que es proposava en el projecte d'estudi: **analitzar quina és, en aquests moments, la situació del mercat editorial, de les biblioteques públiques i dels centres d'ensenyament pel que fa a lectures adequades per a l'alumnat nouvingut.** La dificultat que pot significar, per a aquest sector d'alumnes, la comprensió d'alguns textos literaris dels que utilitzem habitualment a les aules fa que molt sovint calgui recórrer a materials que no sempre són els més adequats per a l'alumnat nouvingut de secundària. La proposta i la intenció d'aquest treball és el de fer una **recerca per seleccionar aquells textos, d'entre els que tenim al mercat, que poden ser-nos més útils per iniciar l'ensenyament de la literatura a l'alumnat nouvingut,** així com detectar les necessitats i els buits que es poden observar en l'àmbit de les lectures adreçades a aquests nois i noies.

La realitat docent, el dia a dia —i l'hora a hora atrafegades— del nostre professorat, el temps de què ens cal disposar per recollir tota la informació que pot ser-nos útil per a la realització de la nostra tasca, la vertiginosa velocitat amb què es produeixen el canvis a la nostra societat actual fan que, com a mesura de prudència, i, també, com a forma de supervivència, ens limitem, molt sovint, a utilitzar materials que sabem segur que ens funcionen. El ritme que hem de dur per seguir la jornada de treball habitual ens impedeix de

conèixer materials nous que apareixen contínuament al mercat i que, en alguns casos, podrien ser-nos útils.

El treball que presentem no només es proposa la divulgació de lectures adequades per treballar la literatura sinó que pretén aportar recursos per a l'ensenyament de la literatura a l'alumnat nouvingut.

En aquest sentit el treball s'ha estructurat a partir de quatre aspectes. Els tres primers adreçats al professorat de secundària i l'últim adreçat al departament d'Educació:

- ❖ Proposta de lectures adequades per a alumnat nouvingut de llengües no romàniques.
- ❖ Proposta de lectures adequades per a alumnat nouvingut de llengües romàniques.
- ❖ Documentació actualitzada: bibliografia i webgrafia de temes relacionats amb l'alumnat nouvingut.
- ❖ Conclusions: detecció de necessitats i propostes diverses.

És evident que, tal com ja s'ha apuntat, els objectius que es pretenen són:

- ❖ Incidir en la millora dels **hàbits lectors** de l'alumnat de secundària, començant per educar els hàbits de l'alumnat nouvingut.
- ❖ Introduir **l'ensenyament de la literatura** a les aules d'acollida per la importància que considerem que té la literatura en la construcció de la personalitat dels adolescents nouvinguts de secundària.
- ❖ Facilitar **informació al professorat** de secundària que està en contacte més directe amb l'alumnat nouvingut, de lectures i mètodes que facilitin aquest aprenentatge.
- ❖ **Explorar el tema, detectar les necessitats i fer propostes** al Departament d'Educació perquè estudiï la viabilitat de solucions idònies.

1.3. Hipòtesi inicial de treball. Marc teòric

La hipòtesi inicial d'aquest treball és que l'alumnat nouvingut és un col·lectiu que té unes necessitats especials i que cal utilitzar tots els mitjans al nostre abast per atendre aquestes necessitats. La nostra proposta és que l'ensenyament de la literatura --és a dir, la pràctica literària mitjançant lectures adequades-- des dels primers moments d'incorporació de l'alumnat nouvingut a les nostres aules pot ser un recurs que ajudi al procés d'incorporació

d'aquests nois i noies al nostre sistema educatiu. Establir una pauta orientativa de quines lectures ens podrien ser més útils per assolir els nostres objectius és una part important d'aquest treball. La nostra línia d'investigació es basa sobretot en els deu punts que exposem a continuació i que reproduïxen, en molts casos, les idees d'alguns estudiosos de la literatura i la seva incidència escolar.

1. Si entenem la funció de la lectura --i de la literatura-- com un element fonamental en la construcció de la personalitat dels adolescents (Michèle Petit, *Nuevos acercamientos a los jóvenes y la lectura*) hem d'admetre que, per als joves que s'incorporen al nostre sistema educatiu, la literatura és un dels elements que els pot ajudar més a comprendre i a fer més tolerable el moment de canvi en què es troben immersos. Canvi intern, propi de l'edat, i canvi extern, a causa de la incorporació a un entorn social i, per tant, diferent del que coneixien.

2. L'alumnat nouvingut, l'alumnat que s'incorpora a l'aula ordinària, després d'haver estat en un TAE o en una aula d'acollida, **necessita trobar a la biblioteca del centre, o del barri, llibres que pugui consumir per al seu ús personal i que li permetin llegir de forma habitual com fan els altres companys en el seu temps de lectura.** Haver de recórrer a la lectura dels atles, enciclopèdies, llibres amb grans il·lustracions o als còmics perquè tenen més imatges són recursos d'emergència que posen de manifest unes mancances del nostre mercat editorial i que evidencien un missatge contradictori pel que fa al procés d'incorporació dels joves nouvinguts al nostre sistema educatiu i a la nostra societat.

3. Si considerem que la competència lingüística és una eina imprescindible per a la incorporació d'aquests alumnes al nostre sistema educatiu i, per tant, a la nostra societat ens cal considerar que **la competència literària és, també, una peça clau per a la incorporació d'aquest sector social a la nostra cultura.** Es tracta d'una incorporació que suposa un enriquitment mutu, individual i social, tant pel que fa a la cultura catalana com a les diferents cultures autòctones que componen el teixit social del nostre país actualment.

5. Diverses **institucions públiques** han manifestat la seva opinió enfront d'aquesta problemàtica:

- El 1992 **L'Associació Internacional d'Editors i el Comitè Internacional del Llibre** van adoptar conjuntament la **Carta del Lector**. La carta declara que **la lectura és la clau del nostre patrimoni cultural i científic i promou la comprensió**

internacional. La democràcia depèn de gent ben informada. La paraula impresa és un element essencial en la capacitat crítica de l'individu. La lectura és crucial per al desenvolupament personal de l'individu i per a la seva visió del món exterior i de l'altra gent, la gent que no forma part de la seva tradició cultural o de la seva escala de valors.

- El 1994 la **UNESCO** va publicar el **Manifest per a la Biblioteca Pública**: “Els serveis de la biblioteca pública són prestats sobre la base de la igualtat d'accés per a tots, sense distinció d'edat, sexe, religió, nacionalitat, llengua o estatus social. **S'ha de proporcionar serveis i materials específics a aquells usuaris que no poden, per qualsevol motiu, utilitzar els serveis i materials normals, per exemple les minories lingüístiques,** les persones amb discapacitats o bé que són a l'hospital o a la presó”.

6. A la revista *Articles*, l'any 1994, Joan Badia i Daniel Cassany afirmen: ***Partim del convenciment que l'educació integral d'una persona conté una parcel·la relacionada amb l'ús de la literatura en la societat d'avui. No ens podem imaginar un/a jove plenament socialitzat, a finals del segle XX, que no disposi d'un pòsit formatiu mínim (conceptes: autors, obres, gèneres, èpoques, etc.), que no comparteixi els valors que li corresponen (hàbit, plaer, interès). Seria un/a jove esguerrat, amb una formació cultural escapçada, marginat i marginador.*** Perquè pensem que les afirmacions que es fan en aquest article mantenen una absoluta vigència, i que s'adeqüen perfectament a la situació escolar actual, creiem que és bo iniciar l'ensenyament de la literatura a l'alumnat nouvingut des dels primers moments d'incorporació al nostre sistema educatiu (1994:8 i 9). Ens caldrà, però tenir ben presents les característiques excepcionals d'aquest alumnat, les seves dificultats i les àmplies possibilitats que la literatura podrà oferir a aquests nois i noies.

7. Giuliana Bertoni Del Guercio, professora del Centro Europeo dell'Educazione de Roma, tot parlant de *La funció de la literatura a l'ensenyament italià* (1994:91) diu: ***“Cal, però, començar per eliminar del terme ”literari” l'accepció pròpia d'un objecte sagrat i mític, separat de l'experiència comuna, i carregar-lo “d'imaginació” amb l'encís que prové del fet que llegir és una activitat nascuda d'una necessitat humana imprescindible, que té arrels llunyanes i que constitueix l'esforç d'interpretació i de representació d'un mateix i de la realitat circumdant que les diferents societats humanes han desenvolupat amb el temps.”*** És en aquesta línia d'activar la imaginació, i tota la part emocional que hi queda adherida, que proposem un ensenyament de la literatura diferent. Un ensenyament del qual només podem oferir-ne un breu esbós intuïtiu que caldrà anar

dibuixant a mesura que comencem a aplicar els recursos que de moment tenim al nostre abast.

8. Teresa Colomer, a *L'adquisició de la competència literària*, (1994:41), tot reflexionant sobre "Com són els textos que ensenyen a llegir" comenta: ***La presència de la imatge s'ha revelat justament com un d'aquests recursos, ja que serveix per solucionar molts problemes de construcció (salts temporals, superposició de plans narratius, jocs referencials, etc.) i s'ofereix, així, com una bastida molt efectiva per als aprenentatges literaris.*** Tot i que pensem que T. Colomer no pensava, en aquells moments encara, en la competència literària de l'alumnat nouvingut creiem que el seu comentari ens resulta útil a l'hora de posar les bases del marc teòric en què es realitza la nostra proposta. En el mateix article Colomer ens diu: "[...] ***la literatura ofereix realitats comprensibles que els lectors poden assimilar des d'un àmbit que és alhora interior i exterior a ells (anomenat "tercera àrea" per alguns autors) i on contrasten i assimilen l'experiència a través de mecanismes d'identificació i projecció.*** Més endavant, en el mateix article, Colomer encara donarà arguments que compartim plenament: ***"Els infants i adolescents adquireixen competència literària en la mesura que la comunicació literària és present i utilitzada en la nostra societat. Això implica crear situacions que facin percebre la literatura com una situació comunicativa real i com un fet cultural compartit."***

9. ***Abans de saber "llegir" s'ha de saber "sentir"*** Llegir seria, doncs, la capacitat humana per ordenar significativament els signes sensorials --que ens arriben per mitjà dels sentits-- implicant-hi la nostra emotivitat. Teresa Duran, quan analitza la relació entre els nens i els llibres en el moment en què encara no són capaços de descodificar el text escrit, ens dóna unes pautes que són perfectament transportables a la situació d'alguns alumnes de secundària durant les primeres setmanes de presència als nostres centres escolars. Quins processos segueixen aquests alumnes per aproximar-se als llibres quan encara no poden llegir? T. Duran diu que llegir és comprendre la representació i que, per tal que el nen arribi a entendre la relació entre realitat i representació, l'ajut dels adults és imprescindible. El mateix podríem dir de l'alumne nouvingut quan encara no és capaç de descodificar el text. I citant el mateix article aquesta autora fa referència a la teoria de Marion Durand que l'acte de llegir comporta tres funcions fonamentals: **reconèixer**, **identificar-se** i **imaginar**. Tres funcions que l'alumne nouvingut, encara que sigui un adolescent i no un infant, és ben capaç de dur a terme per assolir una bona competència literària. La il·lustració, si és clara i entenedora, l'ajudarà a reconèixer tot allò que les paraules encara no poden transmetre-li. Els altres dos elements són ben presents a la vida de qualsevol adolescent sigui de la nacionalitat que sigui.

10. Per reforçar encara una mica més la importància de la il·lustració en els casos en què no tenim la suficient competència lingüística com per llegir un text en una altra llengua ens pot ser útil tenir present les paraules d'Alberto Manguel (1998:142): *Casi siempre, una secuencia de signos responde a un código establecido y únicamente la ignorancia de este código nos impide leerla. Incluso así, cuando recorro, en el Rietberg Museum de Zurich, una exposición de miniaturas indias que representan escenas mitológicas de relatos con los que no estoy familiarizado, trato de reconstruir sus sagas; me siento delante de las pinturas prehistóricas en las rocas de la meseta Tessali en el Sahara argelino e intento imaginar qué amenaza se cierne sobre las criaturas, con aspecto de jirafas, que huyen; hojeo un comic japonés en el aeropuerto de Narita y me invento una narración para personajes que utilizan una escritura que nunca he aprendido. Intentar leer libros en idiomas que no conozco – griego, ruso, cree, sánscrito—no me revelan nada, por supuesto; pero si el libro tiene ilustraciones, aunque no sea capaz de leer los textos que las acompañan, de ordinario le asigno un significado, aunque no necesariamente el que ofrece el texto.”*

És, doncs, en aquest marc teòric on hem situat la nostra recerca. I és a partir de la formulació d'aquesta hipòtesi: l'ensenyament de la literatura pot ser una bona eina per a l'aprenentatge de l'alumnat nouvingut, que hem iniciat la nostra investigació.

2. Treball dut a terme

2.1. Disseny del pla de treball

El disseny del pla de treball es va pensar, inicialment, de la següent manera:

1r trimestre

- ❖ Lectures i consultes per delimitar el mar teòric de la nostra investigació.
- ❖ Consultes a internet sobre el tema del treball.
- ❖ Visites a biblioteques i llibreries per conèixer més a fons l'existència i adequació de lectures adreçades a l'alumnat nouvingut.
- ❖ Contactes amb grups de treball relacionats amb el tema de la lectura.
- ❖ Contactes amb el Departament de Didàctica de la Literatura de la UAB.

2n trimestre

- ❖ Elaboració del corpus de lectura.
- ❖ Participació en grups de treball relacionats amb el tema de la didàctica de la literatura i la lectura fàcil.
- ❖ Contactes amb professorat d'alumnat nouvingut per explicar-los el treball i la proposta d'experimentació.
- ❖ Elaboració de materials necessaris per dur a terme l'experimentació de les lectures.
- ❖ Contactes i entrevistes amb alumnes nouvinguts, incorporats ja a la nostra societat, per tenir un canvi d'impressions relacionats amb el tema.
- ❖ Sessió inicial de treball amb alumnat de TAE.

3r trimestre

- ❖ Diverses sessions de treball amb alumnat de TAE i d'Aula d'acollida.
- ❖ Recollida de dades i anàlisi de la informació obtinguda en aquestes sessions.
- ❖ Elaboració de les conclusions d'aquest treball.
- ❖ Redacció de la memòria d'aquesta llicència d'estudis

2.2. Descripció dels recursos utilitzats

Una part molt important del temps d'aquesta llicència s'ha dedicat a la **consulta, lectura i anàlisi** de llibres que, per les seves característiques, podrien formar part d'una selecció de llibres o textos adequats per iniciar l'educació literària de l'alumnat nouvingut als centres de secundària. Un cop analitzat el contingut d'aquestes lectures es va elaborar un **corpus de lectura** constituït, bàsicament per **llibres-àlbum** atès que **la idea d'aquest treball va sorgir pensant en lectures per als alumnes de llengües no romàniques**, és a dir l'alumnat dels TAE. En el moment en què es va tenir coneixement de la implantació majoritària d'**aules d'acollida** als centres de secundària --i per tant que conviuri en un mateix espai alumnat de llengües romàniques i de llengües no romàniques--, es va pensar que **caldría buscar un corpus més adequat** per a aquells centres en què la gran majoria de nouvinguts fos de **llengües romàniques** i es va començar a recollir informació de **l'edició de llibres de LF (Lectura Fàcil)** dels quals parlarem més endavant.

Amb aquesta finalitat es va fer un seguit de consultes a diferents institucions relacionades amb els àmbits de lectura i/o docència, així com a diversos establiments de Barcelona dedicats a la venda de llibres. L'enumeració de les visites realitzades a les biblioteques es presenta seguint l'ordre cronològic en què han estat efectuades:

- ❖ **Biblioteca d'Humanitats de la UAB** (el Departament de Didàctica de la Llengua i de la Literatura de la Facultat de Ciències de l'Educació hi té un fons documental important);
- ❖ **Biblioteca Rosa Sensat** (entitat que, com és ben sabut per tots els que ens dediquem a la docència, és pionera a donar solucions a totes aquelles qüestions que fan referència als canvis socials que afecten l'ensenyament);
- ❖ **Biblioteca Sant Pau i Santa Creu** (entitat que, segons la informació que tenim, té en dipòsit més de 50.000 volums destinats al públic infantil i juvenil i té una cura especial pel que fa a la diversitat cultural i a la cohesió social);
- ❖ **Biblioteca del CEIP Costa i Llobera** (des de fa molts anys té com un dels objectius prioritaris, pel que fa a l'educació dels nois i noies, la formació lectora de l'alumnat).

Es va elaborar el següent model de **fitxa** per poder fer el buidat dels llibres que es consultava a les diverses institucions:

Paral·lelament es van realitzar contínues visites virtuals als **webs** més importants relacionats amb la **literatura infantil i juvenil** o amb temes d'**interculturalitat**, que es detallen a la **webgrafia de l'apartat 7**.

Per exemple:

- ❖ XTEC - Literatura Infantil i Juvenil i Acollida alumnat nouvingut (Departament d'Educació)
- ❖ CCLIJ (Consell Català del Llibre per a infants);
- ❖ FGSR (Fundación Germán Sánchez Ruipérez);
- ❖ S.O.L. (Servicio de Orientación a la Lectura);
- ❖ Ricochet (Centre Internacional d'Estudis de Literatura de Juventut, a França);
- ❖ Edualter (Xarxa de recursos per a la Pau, el desenvolupament i la interculturalitat);
- ❖ Rosa Sensat;
- ❖ Intermón Oxfam;
- ❖ ALIJA;
- ❖ Banco del Libro;
- ❖ Entre Culturas;

d'entre els molts altres enllaços que s'han visitat al llarg d'aquesta recerca.

També s'han consultat diverses **revistes especialitzades** en literatura infantil i juvenil com:

- ❖ **Faristol**: Revista del Consell Català del llibre per a infants i joves
- ❖ **CLIJ**: Quaderns de literatura infantil i juvenil, Barcelona **
- ❖ **Imaginaria**: Revista electrònica de Literatura Infantil i Juvenil, Buenos Aires**
- ❖ **Peonza**: Revista de literatura infantil i juvenil, Alacant**
- ❖ **Babar**: Revista de Literatura Infantil i Juvenil, Madrid**

(** les revistes assenyalades amb doble asterisc són en castellà)

Associació Lectura Fàcil.

Cal fer un comentari especial dels contactes establerts amb l'Associació Lectura Fàcil <http://www.lecturafacil.net>. Aquesta entitat, integrada per professionals de diversos àmbits relacionats amb la lectura, es va crear amb la intenció de constituir un centre d'informació i de recursos de materials de LF, impulsar-ne la creació i la difusió i poder-los atorgar el logotip LF. És una entitat sense afany de lucre, oficialment inscrita en el Registre d'Associacions de la Generalitat de Catalunya el 22 de gener de 2003. Ha signat convenis

de col·laboració amb diverses entitats de suport als col·lectius destinataris i també amb la fundació sueca *Centrum för Lätläst (Easy-to- Read)*.

Les activitats de l'Associació LF es desenvolupen bàsicament en tres àrees: impuls a la creació i difusió de materials LF, oferta d'assessorament per a elaborar-los, i cursos de formació:

- Col·labora amb diverses entitats que fan una revisió final dels textos abans que vagin a la impremta, per tal de garantir-ne la idoneïtat per al públic destinatari (Associació Catalana de Dislèxia, Escola de formació d'adults Martí i Pol de Manlleu, Fundació-Projecte AURA de Treball amb Suport, IES Santa Coloma de Gramenet, Escola de Persones Adultes Manuel Sacristán de CCOO, etc.)
- Assessora les editorials que publiquen llibres de lectura fàcil: Publicacions Abadia de Montserrat, Editorial Mediterrània, Editorial Sirpus, Gestió i Promoció Editorial, Castellnou Edicions (Hermes editora general, S.A.), Cat&Company, Germania (País Valencià), Bàlec (Girona).
- Ofereix cursos de formació i tallers pràctics d'escriptura LF a aquelles entitats que ho sol·licitin.

Els materials de LF arriben als centres comercials pels canals habituals de distribució i gestió. De moment algunes llibreries ja s'han compromès a tenir un estoc permanent de materials LF. S'està treballant per difondre la noció LF en aquest sector, per tal d'ampliar la xarxa de **llibreries col·laboradores**. En el moment de finalitzar la nostra recerca les entitats col·laboradores són:

- **Catalònia** (Barcelona)
- **Alibri** (Barcelona)
- **Robavafes** (Mataró)
- **Cooperativa Abacus**

Els **llibres** que podem trobar, en **llengua catalana**, en aquests moments al mercat **amb el logotip LF**, és a dir, adaptats **seguint les normes de l'IFLA** (International Federation of Libraries Associations and Institutions) per a l'elaboració de materials són:

- ***El parlament de Catalunya***
- ***Coneixes Barcelona?***
- ***No estem mai sols: conèixer Miquel Martí i Pol***

- **Conte de Nadal**
- **El fantasma de Canterville**

13 llibres de la la **Col·lecció Contes d'Arreu** (Abadia de Montserrat), publicats entre el 2001 i el 2004:

- **El riure de la hiena**, conte centreafricà, 2001
- **Res no és el que és**, conte nordafricà, 2001
- **L'ocell de la felicitat**, conte tibetà, 2002
- **La princesa i el talp**, conte georgià, 2002
- **La nena del dia i la nit**: conte veneçolà 2002
- **El cuiner del mandarí**, conte xinès 2002
- **El còndor i les estrelles**, conte peruà, 2003
- **Compta fins a cinc**, conte indi, 2003
- **L' atrapallunes**, conte sudafricà, 2003
- **La torre de la donzella**, conte turc, 2003
- **El maputxe sense ombra**, conte maputxe, 2003
- **Els tres pans**, conte rus, 2004
- **Vint-i-quatre receptes d'arreu**, 2004

11 títols que **Castellnou** edicions posarà a la venda al **mes de setembre de 2005**:

- **L'illa del tresor**
- **Robinson Crusoe**
- **Les aventures de Tom Sawyer**
- **Maurice**
- **La volta al món en 80 dies**
- **Mary Poppins**
- **Tristany i Isolda**
- **Moby Dick**
- **El fanstasma de Canterville**
- **El llibre de la selva**
- **Dr. Jeckly i Mr. Hyde**

(la **referència bibliogràfica** de tots aquests llibres es detalla a l'**Annex II**)

Els grups a qui s'adrecen els materials LF són des d'**immigrants recents** (grup que **inclou l'alumnat nouvingut** de secundària) fins a dislèxics, analfabets funcionals, discapacitats mentals, alumnat d'educació especial, gent gran (afàsics) autistes, sords, etc.

Cada grup pot tenir una problemàtica diferent però tots tenen, en canvi, un problema comú: la **dificultat lectora**. Per alguns aquesta dificultat serà permanent i per a altres, com l'alumnat nouvingut, serà una **dificultat transitòria que caldrà atendre**, però, **des d'un primer moment**. L'existència i **la difusió d'aquests materials pot facilitar** considerablement **la tasca del professorat** que està en contacte amb l'alumnat nouvingut, sense menystenir la **utilitat d'aquests materials per a altres sectors d'alumnat de secundària**.

2.3. Metodologia emprada

La recerca bibliogràfica que s'ha dut a terme en aquestes entitats ha estat, sobretot, a l'entorn d'aquests tres eixos fonamentals:

- a) **Llibres-àlbum adequats per a l'alumnat de 12-16 anys, editats en llengua catalana. (Annex I)**
- b) **Llibres amb el logo LF, en llengua catalana (Lectura Fàcil). (Annex II)**
- c) **Lectures, en llengua catalana, que podem englobar dins el concepte interculturalitat o adreçats expressament a l'alumnat nouvingut. (Annex III)**

La mutabilitat del mercat, en aquests moments, fa que les dades recollides no puguin considerar-se exhaustives però, si més no, podran servir tant per orientar sobre les mancances detectades, com per suggerir idees per poder explotar al màxim les possibilitats que ens ofereixen alguns dels llibres que hi ha al mercat i que potser no tenim sempre prou presents a l'hora de buscar recursos per facilitar l'aprenentatge a l'alumnat nouvingut de secundària.

2.3.1. Justificació d'aquesta metodologia

En primer lloc es va procedir a fer un **repàs general** dels llibres que, per les seves característiques o temàtiques, ens semblava que podien ser-nos útils. Vam fer una **lectura ràpida** dels llibres que tenim catalogats a **l'apartat c) –interculturalitat i/o adreçats expressament a l'alumnat nouvingut--** amb la intenció d'elaborar-ne un **llistat actualitzat** –inclòs a l'apartat 7, bibliografia-- atès que considerem que és el grup de llibres més difós,

més conegut i més utilitzat pel professorat, perquè són llibres també útils per a l'aprenentatge de la llengua.

Molta més atenció vam dedicar als llibres que hem catalogat a l'apartat a), els **llibres-àlbum**, perquè ens va semblar que **és un dels gèneres amb possibilitats didàctiques més riques**, tot i la **tendència a bandejar-los** potser perquè tradicionalment els hem **considerat més adequats per a la primària** que no pas per a la secundària, **idea força generalitzada que**, ateses les raons que s'expliquen en el punt 1.3. d'aquesta memòria: Hipòtesi inicial de treball. Marc teòric, **potser caldria reconsiderar**.

Abans de continuar endavant en la descripció de la metodologia utilitzada, i atesa la importància que es donarà en el present treball a aquest tipus de llibre, fóra bo que definíssim **què entenem per llibre-àlbum**.

Quan parlem d'un llibre-àlbum **no ens referim només al clàssic llibre infantil il·lustrat** en què el predomini de la imatge és l'element dominant i el text un element secundari. **Parlem del llibre-àlbum quan** la il·lustració d'aquest tipus de llibre no serveix només de "decoració" o de suport per al text sinó que **imatge i text es relacionen de tal manera que es complementen l'una amb l'altre** i és a partir de la relació entre aquests dos elements que se'ns narra la història i es fa més comprensible per als lectors.

Imaginaria, revista de Literatura Infantil i Juvenil editada a Buenos Aires, en el núm 87, del 9 d'octubre de 2002, defineix aquest tipus de llibres de la manera següent:

*"Ya desde su denominación (no muy extendida en Argentina) el **libro-álbum parece plantearnos un desafío**. La primera característica que "salta a la vista" (literalmente) y que nos inclina hacia una definición es la **presencia notable de la imagen**. El texto suele ser **breve o en algunos casos inexistente**. El **diálogo entre dos códigos simultáneos (imagen y texto)** para la producción del sentido, **originado quizás en la necesidad de acceder a un lector recién iniciado en el manejo del código escrito**, ha llevado a este tipo de libros hacia terrenos de experimentación innovadores en el campo de la literatura infantil. Paradójicamente los libros para "más pequeños" resultan los más transgresores y desafiantes frente a reglas literarias y estéticas.*

"Este tipo de libro a menudo nos sitúa lejos de los estereotipos y los modelos (cuando no los parodian) y establecen claras conexiones con la plástica, el cine, la publicidad, la literatura y la cultura. Algunos de estos libros ponen en evidencia las técnicas de construcción de la ficción, y resultan por lo tanto un campo de estudio

sobresaliente para la lectura crítica y reflexiva de la literatura y de los textos en general.

“Vemos entonces que libros que parecían limitados a los pequeños no están destinados exclusivamente a ellos y pueden dirigirse a lectores de distintas edades.”

(El subratllat és nostre)

La creença força generalitzada, entre el professorat de secundària, que aquest tipus de llibre només va adreçat als infants pot desmuntar-se fàcilment només consultant el catàleg d'algunes de les pàgines web d'editorials que dediquen una atenció especial a aquesta mena de llibres. Navegar una mica per aquestes pàgines ens fa adonar que els àlbums il·lustrats cada vegada abracen una franja d'edat més àmplia que, en la majoria dels casos, pot arribar fins al lector adult. La mateixa revista, *Imaginaria* en el núm. 10, del 20 d'octubre del 1999, amb el títol *Destinos inesperados: libros para niños adoptados por los lectores adultos*, reproduceix un fragment d'una entrevista publicada a *Espacios para la lectura*, Mèxic DF, que ens sembla important de traduir perquè reforça la teoria que intentem demostrar en aquesta recerca. Us reproduïm l'escena:

Un noi d'uns 25 anys entra en una llibreria del Banco del libro i demana:

- Voldria un llibre per a la meva nòvia.

Dependent:

- Et recomano *Sapo enamorado*, de Max Velthuis, és un èxit.

El jove de 25 anys:

- Bé, en realitat aquest ja vaig regalar-li quan vam començar a sortir. Fa poc ella me'n va regalar un que em va encantar, *El pájaro del alma*.

Una senyora que estava al mateix local intervé en la conversa:

- Aquest el vam llegir l'altre dia en una reunió d'un grup d'amigues. És molt poètic. Però el meu preferit per a les penes és *Té de lágrimas*, d'Arnold Lobel; et parla de com a vegades és bo sentir-se trist. Al meu marit no va agradar-li gens, però és que ell és més reprimat. A ell vaig regalar-li *Fernando furioso*, perquè se li assembla.

La reproducció d'aquest fragment ens indica les possibilitats que ens poden arribar a oferir els **llibres-àlbum**. **Investigar aquestes possibilitats, aplicades a l'ensenyament de la literatura a l'alumnat de secundària nouvingut**, és un dels objectius de la feina que s'ha estat realitzant al llarg d'aquest curs 04-05.

Descobrir les **aplicacions didàctiques** d'aquests llibres i **valorar-ne la seva utilitat** a secundària és un altre dels nostres objectius per les raons que exposem a continuació:

1. Les **característiques** del llibre-àlbum --**molta il·lustració i poc text**-- fan que la **poca** --o nul·la, en alguns casos-- **competència lingüística** de l'alumnat **no sigui un obstacle** important **per arribar a comprendre la història** que s'explica.
2. La **importància** que pren la **il·lustració**, en aquest tipus de llibre, **permet interpretar la història a partir de codis més simples –i universals--que el codi lingüístic**. A més cada lector té la possibilitat d'interpretar matisos diferents de la història segons el seu bagatge cultural i segons les característiques pròpies de la seva edat i de la seva personalitat.
3. La **qualitat artística** d'alguns d'aquests llibres fa que puguem presentar a l'alumnat una literatura de **qualitat –tant pel que fa a la forma com al contingut--** que no sempre tenim ocasió de compartir a les aules.
4. El llibre-àlbum **permet treballar** –a més d'una àmplia diversitat temàtica-- **aspectes bàsics de teoria literària: narrador, personatges, espai, temps, punt de vista, etc.** que resultaria molt difícil treballar amb una lectura convencional amb alumnat nouvingut.
5. La qualitat i les característiques del producte permeten **economitzar en altres aspectes**. Un projector per visualitzar les imatges més representatives del llibre, o un projector de cossos opacs permeten fer la "lectura" sobre una pantalla, d'aquesta manera amb un sol llibre poden llegir vint-i-dos alumnes a la vegada.
6. La dinàmica d'aquesta activitat permet fer una **lectura col·lectiva i una lectura individual** alhora; fer una lectura silenciosa i, en canvi, poder compartir opinions amb la resta de companys i el professorat. I si es pot disposar del llibre a l'aula, i la història ha agradat, sempre es pot fer una segona lectura més íntima, més personal, a soles amb el llibre.

2.3.2. El corpus de lectura

Per aquest motiu vam iniciar una recerca de títols que poguessin ser els més adequats per a la franja d'alumnat de 12-16 anys, basant-nos, sobretot, en els següents criteris:

Criteris de selecció de llibres-àlbum

- ❖ **poc (o cap) text**

- ❖ **lletra gran**
- ❖ **text escrit en català**
- ❖ **història adequada a l'edat 12-16**
- ❖ **il·lustració clara i entenedora**
- ❖ **fàcil de trobar en el mercat editorial**

Principals **dificultats** aparegudes a l'hora d'aplicar aquests criteris de selecció

- ❖ **Llibres molt interessants** s'han hagut d'eliminar del corpus inicialment proposat perquè **no hi havia cap versió en català**.
- ❖ Alguns llibres eren interessants per la seva temàtica però presentaven una **complexitat lèxica o narrativa** que els feia poc adequats per a la gran majoria d'alumnes nouvinguts .
- ❖ Llibres que reunien les condicions de text requerides presentaven **temàtiques o il·lustracions** clarament **adreçades a un públic més infantil**.

El llistat de llibres-àlbum que poden ser més interessants es va reduir considerablement per dues raons:

- a) Per poder experimentar la viabilitat d'aquests textos, amb alumnes, calia fer un **corpus de lectura** de dimensions reduïdes que fos **transportable** al diversos centres on es volgués experimentar;
- b) **que no suposés una despesa enorme** per a la butxaca de la persona que proposava l'experiència. L'ús del préstec bibliotecari –que s'ha utilitzat per realitzar el treball-- no es va considerar prou convenient tant pel temps que es necessitarien els llibres en préstec com pel risc de pèrdua, deteriorament, etc. que suposava deixar els llibres en TAE o Aules d'acollida durant unes setmanes.

Finalment, tot i que sabem que la selecció feta de llibres-àlbum no és ni molt menys l'única proposta possible – perquè com diu l'antropòloga ja citada M. Petit “*nunca se podrá confeccionar una lista de los libros más apropiados para ayudar a los niños y adolescentes a construirse a sí mismos*” (2001:27)-- es va decidir que el **corpus de lectura** que es volia experimentar estaria format per dotze volums els títols dels quals són els que es detallen a continuació:

1. HASELEY, D. i LAMARCHE, J.: **L'ós que estimava els llibres**. Ed. Joventut, Barcelona, 2004
2. PRATS, J. de D. i INFANTE, F.: **El segrest de la primavera**. Ed. La Galera/ Cercle de Lectors. Barcelona, 1999
3. NOGUÈS, J-C. i ROMBY, A.: **El geni del gessamí**. Ed. Zendrera Zariquiey, Barcelona, 2003
4. LAGO, Ángela: **De noche en la calle**, Ediciones Ekaré, Caracas 1999 Col. libros de todo el mundo (llibre sense paraules)
5. VINCENT, Gabrielle: **Un dia, un gos**, Ed. Zendrera Zariquiey/Cercle de lectors, Barcelona, 2004 (llibre sense paraules)
6. WARD, Helen: **El rei dels ocells**, Ed. Cruïlla, Barcelona, 2000
7. SOLOTAREFF, Grégoire: **La Màscara**, Ed. Corimbo, Barcelona, 2002
8. SHELDON, Dyan i BLYTHE, Gasry: **El cant de les balenes**, ed. Kókinos, Madrid, 1993
9. ARBAT, Carles: **La ciutat dels ignorants**, Brosquil Edicions, València, 2003, col. Estrella Polar.
10. HONG, Chen Jiang: **Petit àguila**, Ed. Corimbo, Barcelona, 2004
11. ROSEN, Michael i BLAKE, Quentin: **El llibre trist**, Edicions Serres, Barcelona, 2004
12. GREDER, Armin: **L'illa**. Lóguez ed. Santa Marta de Tormes (Salamanca) 2003

2.3.3. El perquè d'aquesta tria

Cal tenir present que partíem d'una experiència nul·la pel que fa a la utilització dels llibres-àlbum amb l'alumnat nouvingut de secundària. Vam entomar el repte sabent que, per fer una primera selecció de títols, ens calia bandejar el prejudici que els llibres-àlbum són més adequats per a primària que per a secundària i vam arriscar-nos a fer una proposta per a l'alumnat de secundària sense tenir la més mínima idea de quina resposta podíem trobar en els adolescents. Cal dir també que amb una formació universitària de llengua i literatura catalanes i amb una experiència professional a secundària, el nostre bagatge pel que fa a aquest gènere literari era gairebé desconegut. El món de la il·lustració, tant important en aquests llibres, ha estat un descobriment personal, francament important. Per això en fer aquesta primera selecció de dotze llibres d'entre els centenars que, amb més o menys grau d'atenció, vam consultar, no ens vam fixar tant en el partit que podíem treure de cada lectura, des d'un punt de vista literari, ni si amb aquesta selecció incloíem a la nostra llista el nom dels millors il·lustradors, o els més famosos, o els mundialment coneguts, sinó que vam creure que calia, sobretot, diversificar els temes i les característiques dels llibres proposats per poder observar més àmpliament les reaccions i, per tant, els interessos de l'alumnat nouvingut davant d'aquesta experiència.

A grans trets, les característiques principals de les lectures que, en una fase inicial, vam considerar més útils per aconseguir els nostres objectius són les que es detallen en el quadre següent:

TÍTOLS*	CARACTERÍSTIQUES
<i>Un dia, un gos</i> <i>De noche en la calle</i>	No tenen text, només il·lustracions
<i>El geni del gessamí</i> <i>Petit àguila</i>	Històries en què els protagonistes provenen d'altres cultures
<i>L'illa</i> <i>El llibre trist</i> <i>Un dia, un gos</i> <i>De noche en la calle</i>	Temàtica realista
<i>L'ós que estimava els llibres</i> <i>El geni del gessamí</i> <i>El rei dels ocells</i> <i>La Màscara</i> <i>El cant de les balenes</i> <i>La ciutat dels ignorants</i> <i>Petit àguila</i>	Gènere fantàstic (llegendes, faules, rondalles, etc.)
<i>L'ós que estimava els llibres</i> <i>El rei dels ocells</i> <i>Un dia, un gos</i>	Històries protagonitzades per animals
<i>El segrest de la primavera</i>	Històries d'intriga (segueix l'esquema de les novel·les de lladres i serenos)
<i>L'ós que estimava els llibres</i> <i>La Màscara</i>	Històries intertextuals (podem seguir-hi el rastre de narracions populars abastament conegudes en la majoria de cultures)

*alguns d'aquests títols pertanyen a més d'una categoria

2.3.4. Anàlisi de les lectures i suggeriments didàctics

1. HASELEY, D. i LAMARCHE, J.: *L'ós que estimava els llibres*. Ed. Joventut, Barcelona, 2004

- ❖ Argument: Un ós queda fascinat per un tros de paper escrit que troba al bosc i que, naturalment, no sap interpretar. Un dia per atzar descobreix una noia que llegeix un llibre. Per imitació s'aproxima als llibres de la noia i intenta llegir. Després aconseguix que la noia llegeixi per a ell i, encara que no entén el significat de les paraules queda meravellat per la veu melodiosa de la noia. Lentament connecta amb les seves emocions. Un dia l'ós dóna el tros de paper que és, en realitat el fragment d'una carta adreçada a la noia: Eliza. Amb l'arribada del fred la noia marxa de la cabana del bosc l'ós, però, troba els llibres de l'Eliza i una nota que li ha deixat per a ell.
- ❖ Temes: l'amor a la lletra impresa, la lectura i la seva relació amb el reconeixement de les emocions, l'amor, l'amistat, les estacions de l'any, la solitud. Paral·lelismes entre la vida dels animals i la de les persones. Relació intertextual amb el conte infantil "Rínxols d'or"
- ❖ **Aplicacions didàctiques**: Des del punt de vista de la teoria literària aquest llibre ens permet treballar el tema de la **intertextualitat**, és a dir aquelles històries en el context de les quals trobem implícita, o suggerida, la referència a altres històries. En aquest cas trobem referències molt clares al conte de "La rínxols d'or" que tot i que pot ser que no sigui coneguda per alumnes que provenen d'altres cultures és una història d'àmbit universal i es pot trobar material audiovisual que serveixi de pauta de treball. També podríem treballar el concepte de **personatges plans i rodons**, és a dir aquells que evolucionen o no al llarg de la història. En nivells menys avançats es pot utilitzar per veure la **diferència entre persona i personatge**. Un altre àmbit de treball és la qüestió dels **gèneres literaris**: el **gènere epistolar** a partir del fragment de carta que troba i que guarda l'ós. D'aquest mateix tema poden derivar-se'n d'altres com el de les **noves formes de comunicació a partir de les TIC**, etc.
- ❖ Comentaris: L'experiència ens ha demostrat que l'aparença d'aquesta obra sembla poc adequada per a un públic adolescent però la tendresa de les

il·lustracions i la màgia del llibre fan que els alumnes quedin atrapats en aquesta història senzilla i bonica que té moltes possibilitats didàctiques.

2. NOGUÈS, J-C. i ROMBY, A.: *El geni del gessamí*. Ed. Zendrera Zariquiey, Barcelona, 2003

- ❖ Argument: Dos amics xinesos Xen i Wang, senzills i pobres, es lamenten de la seva sort. L'un perquè no té diners per comprar-se els estris necessaris per continuar guanyant-se la vida i l'altre, el protagonista, perquè descobreix que al món hi ha moltes més coses i més boniques que les que ell té. Finalment l'actuació del geni farà que tots dos estiguin contents amb la seva sort.
- ❖ Temes: amistat, somni-realitat, desig, ambició, màgia...
- ❖ Aplicacions didàctiques: És una lectura per proposar, sobretot, a aules on hi hagi abundància d'alumnes xinesos. El llibre conté un petit vocabulari en alfabet xinès que agradarà extraordinàriament a aquests nois i noies. Les imatges, les descripcions, els personatges i la "moral" de la història poden agradar força malgrat les dificultats lèxiques que puguin trobar-hi. La finalitat didàctica en últim terme podrà cenyir-se a la comprensió de la història, ens permetrà referir-nos a la cultura xinesa i que siguin els nois i noies xinesos els que ens expliquin què hi troben de real o d'imaginar i fer extensiva la seva percepció a la resta de companys amb l'ajuda del professorat.
- ❖ Comentaris: hi ha algunes paraules difícils que caldrà treballar abans –per exemple: cormorà-- però l'extraordinària bellesa de les il·lustracions d'aquest llibre i la referència a la cultura xinesa han fet que no ens sabéssim estar d'incloure'l en el corpus tot i que possiblement molts alumnes tinguin dificultat per interpretar correctament el sentit de la història. En aquest cas però serà bo de recordar les paraules que hem citat abans de Manguel.

3. PRATS, J. de D. i INFANTE, F.: *El segrest de la primavera*. Ed. La Galera/ Cercle de Lectors. Barcelona, 1999

- ❖ Argument: Història de lladres i serenos. Problemàtica: som al maig i encara fa fred. L'alcalde encarrega al detectiu Marc Trena que trobi la primavera que aquest any no ha aparegut. El detectiu troba una pista quan l'oreneta li diu que ha vist una abella sortint d'una nau industrial. Es produeix el primer intent de solució de l'enigma, la

detenció del suposat culpable, l'industrial que volia contaminar l'ambient, i també apareixen les primeres peces que no encaixen; el detectiu obre una nova investigació i troba noves pistes: un flascó buit de pastilles antial·lèrgiques que suposadament pertanyen a l'alcalde que havia tingut la pretensió de creure que si segrestava la primavera ja no tindria mai més problemes d'al·lèrgia primaveral.

- ❖ Temes: les estacions de l'any, la vida dels ocells, els menjars típics de les diferents estacions, vestimenta, ecologia....

- ❖ **Aplicacions didàctiques**: Molt adequat per explicar les tècniques narratives de la novel·la policíaca. Segueix fidelment les tècniques utilitzades en les històries de lladres i serenos: plantejament de la problemàtica, presència del detectiu, confidents, pistes, acusació i detenció d'un suposat culpable, peces que no encaixen, prolongació de l'enigma, resolució de l'enigma...

- ❖ Comentaris: La ironia del detectiu pot ser difícil d'interpretar segons el grau de competència lingüística en què es trobin els alumnes. En alguns grups caldrà, potser, simplificar la narració per evitar que la complexitat de la història, juntament amb la ironia, els resulti massa feixuga.

4. LAGO, Ángela: *De noche en la calle*, Ediciones Ekaré, Caracas 1999 Col. libros de todo el mundo*

*llibre sense paraules

- ❖ Argument: El llibre, editat per primer cop al Brasil, relata l'experiència d'un "nen del carrer" que ven fruita als conductors dels cotxes que circulen. L'agressivitat que es desprèn de les il·lustracions d'Ángela Lago, els colors intensos que utilitza, pretenen mostrar la duresa de la vida d'aquests nens, la malfiança i el menyspreu amb què són tractats per la resta de la societat.

- ❖ Temes: La solidaritat, la solitud, l'expressió de les emocions, la pobresa, la incomunicació....

- ❖ **Aplicacions didàctiques**: El llibre permet treballar un tema tan ampli com el de les emocions. És interessant didàcticament perquè ens permet copsar perfectament les emocions dels personatges només amb elements plàstics – colors, trets, gestos--, és a dir, sense paraules, però a la vegada ens permet analitzar les diferents escenes, com una representació gràfica per capítols, seguint una estructura narrativa lineal que comença i acaba amb la mateixa escena, per tant, ens trobem davant una narració sense paraules paradigma d'estructura tancada.

- ❖ Comentaris: És un llibre sense paraules, d'aparença simple, però d'una gran riquesa narrativa, si sabem aconduir l'alumnat cap a una interpretació més complexa de les imatges. És un llibre que requereix la intervenció de l'ensenyant per treure el màxim partit de la història. D'entrada no és un llibre que agradi a l'alumnat potser a causa de la duresa de les il·lustracions.

5. VINCENT, Gabrielle: *Un dia, un gos*, Ed. Zendrera Zariquiey/Cercle de lectors, Barcelona, 2004*

*llibre sense paraules

- ❖ Argument: Un gos és el protagonista d'aquesta història sense paraules que veu marxar el seu amo carretera enllà.
- ❖ Temes: la relació afectiva dels animals amb els homes, la solitud, la comprensió/incomprensió dels fets que ens toca viure, etc.
- ❖ **Aplicacions didàctiques**: Un dels principals interessos del llibre és que narra una història sense paraules. També és útil per explicar l'estructura narrativa bàsica: plantejament, nus i desenllaç.
- ❖ Comentaris: Per alguns alumnes pot resultar una mica llarg i monòton. En aquest cas convé seleccionar les imatges que són més representatives per entendre els elements imprescindibles de l'esquema narratiu.

6. WARD, Helen: *El rei dels ocells*, Ed. Cruïlla, Barcelona, 2000

- ❖ Argument: Els ocells es reuneixen per elegir un rei. Cadascun hi diu la seva i finalment elegeixen com a rei l'ocell més llest, encara que sigui el més petit.
- ❖ Temes: L'organització social dels animals –metàfora de l'organització dels homes-- ; el triomf de la intel·ligència per damunt de la força; el més hàbil guanya al més fort...
- ❖ **Aplicacions didàctiques**: És un llibre que té poca lletra i molt entenedora però un llenguatge molt específic. Al final del llibre hi ha un recull de noms d'ocell que pot anar bé consultar i que alguns alumnes estudiaran amb atenció. Des del punt de vista literari, atès que es tracta d'un llibre protagonitzat per animals, podem utilitzar-lo per fer una breu introducció dels gèneres i aprofitar per parlar d'un tema tan ric com el de la Faula. Segons com fos el grup d'alumnes

podríem iniciar alguna **referència al *Llibre de les bèsties* de Ramon LLull**, sobretot, si tenim cura d'utilitzar alguna versió adequada.

- ❖ Comentaris: El llibre, tot i la seva aparent simplicitat, serveix tant per aprendre nocions bàsiques de llengua: gros/petit, alt/baix, nord/sud, dia/nit; piular, escollir, planar, girar, enlairar; coll, potes, dits, niu, bec, taques, branca, escorça, etc. com per introduir temes de naturals, de socials i com ja sabem de literatura.

7. SOLOTAREFF, Grégoire: *La Màscara*, Ed. Corimbo, Barcelona, 2002

- ❖ Argument: Un llop devora un germà i una germana, tal com el bou es va menjar el Patufet. Quan el llop mor l'Ulisses i la Lilà surten per allà on van entrar, li prenen la pell, es disfressen de llop i espanten la gent del poble. Finalment, però, primer la noia i després el noi, abandonen les seves màscares i tornen a ser ells mateixos.
- ❖ Temes: La por, la seguretat que dóna l'afecte, l'amor de germans, relacions de dependència-independència fraterne, etc.

- ❖ Aplicacions didàctiques: És un exemple de narració plena de **referències intertextuals** que ens pot resultar molt útil per **rememorar**, o fer conèixer, als nois i noies **alguns dels contes més populars**: les referències al rellotge, **Les set cabretes i el llop**, la finalització de la nit amb la sortida del sol --final de l'encanteri a molts contes com el de **La Ventafocs**-- i, sobretot, la referència a **La Caputxeta vermella** i al nostre **Patufet**. Aquest llibre és un pou de literatura i ens permet saber el grau de coneixement que tenen els adolescents nouvinguts dels contes populars infantils a l'hora que aprenen a fer una lectura intertextual que els serà ben útil més endavant. Si el grup reuneix les condicions també es pot fer referència a la **mitologia grega** i al déu Kronos que devorava els seus fills quan naixien per evitar que cap d'ells no el destronés.
- ❖ Comentaris: Tot i que inicialment vam dubtar molt d'incloure'l a la llista, perquè ens va semblar que els nois i noies l'interpretarien com una versió diferent del conte de la Caputxeta, va resultar que un cop experimentada la lectura va ser un dels llibres favorits.

8. SHELDON, Dyan i BLYTHE, Gasry: *El cant de les balenes*, ed. Kókinos, Madrid, 1993

- ❖ Argument: El llibre narra la relació entre la Lili, la seva àvia i el seu oncle. L'àvia impulsa els valors poètics i imaginatius de la nena mentre que l'oncle defensa l'aprenentatge de coses més útils i més concretes.

- ❖ Temes: El mar, la vida de les balenes, la poesia, la imaginació, la força del desig, els somnis...._
- ❖ Aplicacions didàctiques: És un llibre que cal observar com una autèntica obra d'art per l'**extraordinària bellesa de les seves il·lustracions**. És un **llibre poètic**, que ajuda a parlar de la màgia de les paraules i dels desitjos en una situació de vida quotidiana. El caràcter **intimista** de la narració i la força suggeridora de les imatges demanen una **lectura individual** i si l'alumne no entén algun passatge demanarà els aclariments que necessiti.
- ❖ Comentaris: És interessant notar la percepció oposada dels valors que defensen els dos personatges. Més que transmetre'ns una visió tradicional dels rols masculí i femení a la nostra societat preferim creure que la història vol reflectir la dificultat que tenim els éssers humans per acordar conceptes com principi de realitat, principi del plaer --seguint Freud--; raó i folia, com explica J.V. Foix.

9. ARBAT, Carles: *La ciutat dels ignorants*, Brosquil Edicions, València, 2003, col. Estrella Polar.

- ❖ Argument: Els habitants d'una ciutat on mai no es fa de dia descobreixen el lloc on ha caigut el sol. Entre tots es decideixen a trobar la manera de tornar-lo a col·locar al seu lloc. Les dificultats fan que hagin d'utilitzar la imaginació i això finalment els farà feliços.
- ❖ Temes: Crítica social, la imaginació com a força individual i col·lectiva, la unió d'una col·lectivitat per assolir objectius comuns.
- ❖ Aplicacions didàctiques: Aquest llibre conté alguns **paral·lelismes amb** un altre de la llista dels que s'han proposat per llegir: **L'illa**. Un bon exercici, doncs, podria consistir a llegir i entendre ben bé tots dos llibres, primer l'un i després l'altre i, posteriorment, **buscar-hi elements comuns** per fer un comentari més global i general. Per exemple: tots dos llibres parlen de societats que estan envoltades per una **muralla**. (També la història de Petit Àguila succeeix en un país emmurallat.) Es pot ajudar els alumnes a interpretar el **significat simbòlic** d'aquest element i, al mateix temps, ens permet referir-nos al seu **significat real** i a la funció que han realitzat les muralles al llarg de la història.
- ❖ Comentaris: Aquest exercici de buscar similituds entre dos llibres ens pot servir de pauta per aplicar-lo a altres elements d'altres llibres del corpus de lectura. Els alumnes nous aprenen de pressa i són ben capaços, --si els fem treballar en grups de 3 o 4-- de trobar, ells tots sols, altres elements comuns entre les lectures.

El text introductori del llibre és millor que es passi per alt o que el comenti oralment el/la professor/a.

10. HONG, Chen Jiang: *Petit àguila*, Ed. Corimbo, Barcelona, 2004

- ❖ Argument: Un text introductori ens informa que la història se situa a la Xina al segle XV i ens explica l'evolució de l'aprenentatge d'un noi orfe que és acollit per un mestre d'arts marcial que, tot d'ensenyant-li els moviments de la lluita de l'Àguila -- estil de Kung Fu--, el farà arribar a l'autèntica saviesa.
- ❖ Temes: El mestratge necessari en tot procés educatiu, la perseverança, la capacitat d'aprenentatge dels joves, les relacions afectives entre mestre i alumne....

- ❖ Aplicacions didàctiques: Atès que és un llibre que agrada i que el text es refereix a una cultura diferent de la nostra podem utilitzar-lo per fer una mica d'història de la literatura i fer observar als alumnes les semblances i diferències entre aquesta narració i el nostre Tirant escrit, també, al segle XV. Podem utilitzar alguna edició d'àlbum il·lustrat on es narrin els principals fets del nostre heroi i explicar-los les diferències entre un heroi i l'altre, la diferència entre les armes que utilitzen una cultura i l'altra per defensar-se o atacar; podem estudiar una mica la diferència en la indumentària en les diferents cultures i fins i tot podem observar la semblança entre alguns símbols com el de l'àguila.
- ❖ Comentaris: És un llibre que agrada molt als adolescents, sobretot als nois, i encara més si són xinesos.

11. ROSEN, Michael i BLAKE, Quentin: *El llibre trist*, Edicions Serres, Barcelona, 2004

- ❖ Argument: el protagonista ens explica com se sent davant la mort del seu fill. Les il·lustracions de Quentin Blake, unides al text de Michael Rosen, ens permeten analitzar tota mena de matisos en els sentiments del protagonista.
- ❖ Temes: la mort, la tristesa, els records, la nostàlgia...

- ❖ Aplicacions didàctiques: És un dels llibres que pot resultar-nos més **útil per treballar les emocions**, per fer **parlar** als alumnes del seu concepte **sobre la mort**. El contingut d'aquest llibre pot ajudar-nos a fer una reflexió personal i col·lectiva sobre

aquest tema. També **ens permet parlar de gèneres literaris: narració i poesia** ja que tots dos estils hi són presents.

- ❖ Comentaris: Segons com sigui el grup es poden afegir altres conceptes com: llenguatge líric, anàlisi de les imatges i la importància dels colors, etc.

12. GREDER, Armin: *L'illa*. Lóguez ed. Santa Marta de Tormes (Salamanca) 2003

- ❖ Argument: El llibre explica la reacció de la gent d'una illa amb l'arribada d'un foraster, els conflictes socials que la seva aparició genera i el desenllaç final de la història.
- ❖ Temes: immigració, racisme....
- ❖ Aplicacions didàctiques: El títol: **L'illa** i el subtítol: **una història quotidiana** ja ens donen una pauta d'utilització didàctica del llibre. Des d'un punt de vista literari podem fer relacionar aquest llibre amb d'altres que ja hauran llegit els nois i noies en els quals hi apareixia una muralla. Podem comparar els tres llibres.
- ❖ Comentaris: És un llibre dur tant per les imatges, que són esfereïdores i agressives, com per la història quotidiana que ens narra. Els nois i noies nouvinguts sovint manifesten malestar davant d'aquest llibre i diuen que no els agrada. Cal doncs dirigir la lectura amb delicadesa i mirar de no ferir els seus sentiments. Malgrat això pensem que és un dels llibres que ha de formar part del corpus tant per la temàtica que planteja com perquè és un exemple de llibre-àlbum que s'ajusta més a les característiques de la recerca que hem efectuat.

3. Resultats obtinguts

A l'última sessió que es va fer amb els alumnes de TAE se'ls havia demanat que, en grup de treball reduït --tres alumnes per grup--, establissin un ordre de puntuació d'1 a 5 per a cada llibre segons el grau de satisfacció que haguessin experimentat en fer les lectures.

La principal finalitat d'aquesta activitat era, evidentment, aconseguir el màxim grau de participació de cada noi/a, captar la seva màxima atenció i interès abans de realitzar la sessió de cloenda i aconseguir que tinguessin un testimoni visual que les seves opinions ens havien estat molt útils i necessàries per poder elaborar un llistat definitiu de títols que podien interessar --i agradar-- a altres nois i noies que tenien les mateixes dificultats lingüístiques que ells.

Tal com era de preveure els resultats no van ser massa homogenis atès que, intencionadament, s'havia intentat diversificar la tria de llibres que es volia experimentar per tal que tots els nois i noies, fos quina fos la seva nacionalitat, la seva edat, la seva situació personal o la seva competència lingüística i literària, pogués trobar algun llibre que fos del seu gust i que s'adaptés als seus interessos.

Tot i que vam acceptar aquests resultats com a molt bons, perquè aquest era un dels principals objectius que volíem assolir, ens va semblar que podíem aprofitar l'experiència duta a terme per treure més partit dels llibres treballats. Per això, vam decidir reformular la classificació dels llibres del corpus i enfocar-la de manera que ens pogués servir de base per a l'elaboració d'una proposta didàctica, coherent, més plenament adreçada a l'educació literària de l'alumnat nouvingut. Tot i que les possibilitats didàctiques d'aquests llibres són infinites i que cada professor/a tindrà la seva visió personal i professional particular, el quadre que tenim a continuació podria servir-nos com a pauta orientativa, en el benentès que només s'hi apunten algunes de les possibilitats didàctiques i que en alguns casos es fan plantejaments agosarats perquè creiem que la literatura és un pou del qual podem treure sempre tantes galledes d'aigua com necessitem.

Com ja he dit en algun altre fragment d'aquesta memòria, no ens considerem amb coneixements suficients per fer cap tipus d'observació pel que fa a les il·lustracions i per tant evitem el risc de fer-ne comentaris. Però sí que volem subratllar la importància que pot tenir per a l'alumnat nouvingut de secundària que el professorat d'educació visual i plàstica participi de l'anàlisi d'aquestes lectures i les utilitzi amb els seus alumnes concretant-ne aspectes més relacionats amb la seva matèria d'aprenentatge. En definitiva treballar l'expressió artística en els seus diversos àmbits és una de les maneres més lògiques de fer un treball coordinat entre les diferents àrees d'ESO.

3.1. Propostes didàctiques

3.1.1. A partir de la lectura de llibres-àlbum

<u>Títols</u>	<u>Utilitats didàctiques referides a la forma</u>	<u>Utilitats didàctiques referides al contingut</u>
<i>Un dia, un gos</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ estructura narrativa plantejament, nus i desenllaç 	
<i>De noche en la calle</i>		<ul style="list-style-type: none"> ▪ emocions: la solitud
<i>Petit àguila</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ l'heroi (del s XV) estudi comparatiu: Tirant 	
<i>El geni del gessamí</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ personatges: reals i màgics 	
<i>L'illa</i>		<ul style="list-style-type: none"> ▪ comportaments socials : xenofòbia
<i>El llibre trist</i>		<ul style="list-style-type: none"> ▪ emocions: la mort
<i>L'ós que estimava els llibres</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ intertextualitat narrativa ▪ els personatges: principals i secundaris plans i rodons 	
<i>El rei dels ocells</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gèneres literaris: la faula 	
<i>La Màscara</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ intertextualitat narrativa ▪ el conte popular 	
<i>El cant de les balenes</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gèneres literaris: prosa i poesia 	
<i>La ciutat dels ignorants</i>		<ul style="list-style-type: none"> ▪ crítica social
<i>El segrest de la primavera</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gèneres literaris: estructura de la novel·la policíaca ▪ els personatges arquetips 	

3.1. 2. A partir de llibres de LF

A l'apartat 2 d'aquesta memòria --Treball dut a terme-- s'ha explicat a bastament la importància que donem a la utilització dels llibres que porten el logo LF perquè pensem que omplen un buit important pel que fa a la lectura adreçada a l'alumnat nouvingut i, en general, a un nombre considerable d'alumnes amb dificultats de lectura --dislèxics, analfabets funcionals, estrangers, alumnes amb algun retard significatiu en lecto-escritura, etc. El problema fonamental, però, en aquests moments, és que no hi ha encara al mercat un gruix suficient de llibres d'aquestes característiques per poder-ne fer una selecció i poder-los experimentar en una aula d'acollida ocupada, majoritàriament, per alumnes de llengües romàniques, tal com era el nostre objectiu inicial. Podem, això sí, seleccionar uns fragments d'algun dels llibres de LF, fer-lo llegir als alumnes, comparar-lo amb el mateix fragment de la mateixa obra en versió ordinària i observar amb quin grau de dificultat, o de fluïdesa, els alumnes encaren el nou format del text i a partir d'aquí treure les nostres conclusions.

Amb la intenció de poder experimentar algun text de LF a l'aula d'acollida es va fer una recerca de textos amb la intenció d'elaborar un recull de narracions curtes que, un cop editades, fossin fàcils de treballar a l'aula. Tot i que vam trobar-ne una colla --una còpia dels quals s'adjunta en format paper en els annexos-- que s'ajustaven al nostre perfil de recerca perquè crèiem que podien ser adequats per a aquest col·lectiu, també vam observar les dificultats tècniques i administratives que podíem trobar en el moment de proposar-ne l'edició. A tot aquest procés s'hi va sumar la informació que l'editorial Hermes-Castellnou tenia previst llençar al mercat, per al mes de setembre d'enguany, una col·lecció d'obres clàssiques juvenils adaptades a LF, en català i en castellà. Amb l'expectativa de poder valorar els resultats d'aquestes lectures vam paralitzar els projecte d'ampliar la recerca i l'experimentació de textos que no estaven editats encara.

4. Estudis i cursos realitzats

4.1. Continguts

4.1.1. Activitats de formació relacionades amb el tema de la llicència

primer trimestre:

- ❖ III Jornades de l'Institut Europeu de Programes d'Immersion

segon trimestre:

- ❖ Seminari interuniversitari: *L'aula com a àmbit de recerca sobre l'ensenyament i l'aprenentatge de llengua*. (Organitzat pel Departament de Didàctica de la Llengua i la Literatura de la UAB)
- ❖ Seminari El gust per la lectura organitzat pel SEDEC

tercer trimestre:

- ❖ Conferència de Daniel Cassany, *Llegir i escriure al segle XXI* organitzada pel Departament d'educació
- ❖ Jornada de formació *La biblioteca escolar "puntedu"*. Dins les activitats d'aquesta jornada es va realitzar una visita a l'exposició "Personatge a la vista. Llibres que fan lectors" presentada per la professora Anna Díaz-Plaja, de la Facultat de Ciències de l'Educació de la UB

4.1.2. Activitats de participació i col·laboració derivades de l'estudi que s'està realitzant

primer trimestre:

- ❖ Contactes amb l'Associació Lectura Fàcil
- ❖ Lectura, i posterior elaboració d'un informe, d'alguns llibres de recent publicació, adreçats a alumnat nouvingut (o amb dificultats lectores).
- ❖ Assistència i participació a les sessions del grup de treball LF, de l'Associació Lectura Fàcil.
- ❖ Assistència i participació a les sessions del grup de treball GRETEL, de la UAB

segon trimestre:

- ❖ Lectura i supervisió de l'adaptació a Lectura Fàcil del *Llibre de la selva* que publicarà l'editorial Castellnou.
- ❖ Assistència i participació a les sessions del grup de treball LF, de l'Associació Lectura Fàcil.
- ❖ Assistència i participació a les sessions del grup de treball GRETEL, de la UAB
- ❖ Contactes i reunió amb l'Associació Lectura Fàcil i Cat&Company, Publicacions, per tal programar una possible col·lecció de lectures adequades per a l'alumnat nouvingut de secundària.
- ❖ Contactes i reunió amb Cat&Company, Publicacions, per concretar la publicació de dos llibres per a la col·lecció.
- ❖ Contactes i entrevista amb una exalumna nouvinguda. Enregistrament de l'entrevista per tal d'elaborar un dels llibres proposats per Cat&Company.
- ❖ Recerca de textos adequats per a la publicació d'un llibre de narracions curtes per a Cat&Company.

tercer trimestre:

- ❖ Traducció al català i adaptació a LF (en procés d'elaboració) d'un text per a un dels llibres per a Cat&Company.
- ❖ Assistència i participació a les sessions del grup de treball LF, de l'Associació Lectura Fàcil.
- ❖ Assistència i participació a les sessions del grup de treball GRETEL, de la UAB
- ❖ Assistència a l'assemblea general de l'Associació LF per escollir nous representants de la Junta.
- ❖ Reunió amb membres de la Fundació EIR per estudiar la proposta d'adaptar llibres de text a LF.
- ❖ Reunió al Departament d'Educació de representants de l'Associació LF i la Fundació EIR, amb Cristina Pellisé, cap del Servei d'Educació Especial i Programes Educatius, per plantejar una proposta per adaptar llibres de text a LF.
- ❖ Assistència i participació a les sessions del grup de treball LF
- ❖ Revisió i validació del llibre *Mites i llegendes*, adaptat a LF (Lectura Fàcil) de propera publicació per l'Editorial Sirpus.

4.2. Resultats i utilitat

Cal tenir present que els cursos de formació als quals he assistit han estat escollits en funció dels interessos del treball; per tant, de manera global, han estat interessants tot i que en cap cas no he tingut l'oportunitat de treure cap dada concreta relacionada amb el tema del meu estudi.

Un cas diferent és el de les activitats de participació i col·laboració en què he tingut ocasió de participar gràcies al treball que he estat realitzant. Tant el grup de treball LF com el grup GRETEL m'han aportat informacions molt necessàries per a aquest treball. Tant és així que molts dels temes tractats en aquests grups han servit per acabar de desestructurar i definir el marc de la meua investigació a partir de dos eixos fonamentals: el llibre-àlbum i la Lectura Fàcil.

5. Conclusions

En arribar al final d'aquest període de llicència pensem que és el moment de fer algunes **valoracions de l'estudi** que s'ha dut a terme perquè creiem que poden incidir en la **millora de l'ensenyament** a l'alumnat nouvingut.

Tal com ja s'ha explicat, algunes de les propostes didàctiques descrites en aquesta memòria han pogut ser experimentades en aules d'alumnat nouvingut. La **resposta positiva** obtinguda per part de l'alumnat ens ofereix la possibilitat de comentar una sèrie d'idees, que exposem a continuació, gestades a partir de la nostra pràctica docent amb alumnat nouvingut. L'oportunitat d'haver pogut realitzar aquesta petita investigació ens ha ajudat a corroborar-les.

Tenim el convenciment que, en escriure les línies que segueixen, exposem públicament no només les nostres idees sinó també les de molts companys i companyes que des del silenci de les aules treballen des de ja fa temps en aquesta mateixa direcció. És per aquest motiu i per tots els que hem anat explicant al llarg d'aquesta memòria que creiem que:

- ❖ Cal **aprofitar la receptivitat** de l'alumnat nouvingut per ampliar al màxim la seva capacitat d'aprenentatge.
- ❖ **No** ens cal **bandejar l'ensenyament de la literatura** sinó, ben al contrari, utilitzar aquest recurs per **fomentar els hàbits lectors** i posar les **bases elementals d'una teoria literària** que els serà útil en altres etapes del seu aprenentatge i els ajudarà a estructurar la seva capacitat intel·lectual.
- ❖ No hem de menystenir el **valor emocional** de la literatura sinó, ben al contrari, facilitar-los instruments --lectures-- per **ajudar-los a reconèixer aquelles emocions de les quals** per raons òbvies, i ben diverses, **no sempre són conscients**.
- ❖ En cap cas **una aproximació a la literatura, per mitjà de lectures adequades, no entorpirà l'evolució del seu aprenentatge** comunicatiu sinó que, de ben segur, **el facilitarà i l'ampliarà**.
- ❖ Una **educació literària**, proporcionada a les seves capacitats, els **ajudarà** a desenvolupar-se **com a estudiants** però, **també, com a persones**, és a dir com a **ciutadans de Catalunya**.
- ❖ Tot i l'**esforç editorial** que, indubtablement, s'ha fet aquests darrers anys encara ens trobem en una **situació precària** pel que fa a **lectures adequades** per als alumnes **nouvinguts de secundària**.

- ❖ Que ens cal **ampliar** considerablement l'**oferta de títols i les característiques dels llibres** que podem oferir a l'alumnat de secundària, **adaptats a LF**.
- ❖ Caldria fer **prendre consciència** de les necessitats actuals als nostres **escriptors professionals** per tal que **produïssin textos adaptats a LF** o, si més no, es trobés la manera de **facilitar l'adaptació** d'algunes de les obres d'èxit reconegut entre l'alumnat de secundària.
- ❖ Convocar algun **concurs literari** que fomentés la producció d'obres de LF, o, si més no, **incloure aquesta variant** en algun dels concursos de literatura juvenil que actualment es convoquen per ajudar difondre la utilització i la producció d'obres d'aquestes característiques.
- ❖ Pensar noves maneres de tenir al mercat edicions de les obres més importants dels nostres autors clàssics --*La plaça del diamant*, per exemple-- que en facilitin la lectura. Per exemple pensem en models antics d'edició de llibres com els de l'editorial Bruguera, col·lecció Histories, 1956, que narrava paral·lelament la mateixa obra en format còmic i en format clàssic. Altres editorials també han adoptat aquest model per a col·leccions de llibres infantils per exemple Alfaguara, Voramar, 1999, (adjuntem exemples a l'annex III). Aquest format facilita dos nivells de lectura en un mateix llibre: el pot utilitzar tant del lector competent com el lector amb dificultats. Fins i tot permet que el lector amb dificultats o amb poques ganes de llegir faci una lectura estàndard si el text en format còmic aconsegueix interessar-lo.
- ❖ Estudiar les **possibilitats del llibre-àlbum** com a forma de lectura per als alumnes **nouvinguts a secundària** i en conseqüència, --atesa la qualitat que tradicionalment han tingut, i tenen, escriptors i il·lustradors al nostre país-- buscar fórmules --premis literaris, contactes amb editors-- que fomentin la **creació de noves obres adreçades i pensades expressament per a adolescents**.
- ❖ Revisar la viabilitat de **reeditar còmics com els d'edicions l'Atzar**, que el 1984 va publicar *Les civilitzacions immortals*, de Manuel de Pedrolo, a la col·lecció Tires de còmic, i que, actualment, només podem trobar en alguna biblioteca.

De tot aquest conjunt d'observacions se'n deriven unes necessitats concretes que plantegem al departament d'Educació per tal que, en la mesura que li sigui possible, canalitzi les demandes cap a les vies que es consideri més convenientes.

1. **Incloure**, de manera sistemàtica, **en la programació de les aules d'acollida, alguna forma de pràctica literària** --amb llibres de debò, no amb el material fotocopiats que solem utilitzar-- **que, a partir de lectures senzilles, fomenti l'hàbit lector** i que permeti desenvolupar aquesta via de coneixement des dels primers

moments de la incorporació dels nois i noies, procedents d'altres països, als centres escolars de **secundària**.

2. **Dotar les aules d'acollida** --i/o les **biblioteques** dels centres-- d'un **nombre important de llibres-àlbum i de llibres amb el logo LF** que permeti la utilització d'aquest recurs de manera habitual a **secundària**.
3. **Coordinar-se** amb la **xarxa de biblioteques de Catalunya** per tal de facilitar aquest tipus de llibres a l'**alumnat nouvingut** que vulgui **continuar**, a la biblioteca pública, **el pla de lectura** iniciat al centre escolar. (En aquest sentit cal tenir especial cura de **facilitar la informació** necessària, no només dels títols més adients, sinó, també --i creiem que aquest és un aspecte molt important--, de la **llengua** en què hauran de ser llegits els llibres en aquests primers temps.)
4. Establir **contactes amb el món editorial** per **aconseguir**, en un termini curt, una **gran diversitat de títols** que permetin, al professorat i a l'alumnat, triar i remenar d'entre molts **llibres adequats** per a lectors amb dificultats, entre els quals es troba l'alumnat nouvingut.
5. **Convocar o modificar les bases d'alguns dels concursos literaris** --per exemple pensem en el **premi Pere Calders** que convoca anualment el departament d'Educació-- per impulsar la creació d'obres de LF i de llibres-àlbum.

6. Annexos

Annex I:

Proposta de lectures adequades per a l'alumnat nouvingut

Apartat a: Lectures format Llibre-àlbum:

1. Corpus de lectura
2. Altres llibres-àlbum d'interès

Apartat b: Lectures adaptades a LF (Lectura fàcil):

1. Relació dels llibres que es poden trobar al mercat actualment
2. Proposta de textos que podrien adaptar-se a LF (presentació en format paper)

Apartat c: Lectures de temàtica multicultural i lectures adreçades a l'alumnat nouvingut:

1. Lectures de temàtica multicultural
2. Lectures adreçades a l'alumnat nouvingut.

Annex II:

-

Documents de treball

- Doc 1 Fitxa bibliogràfica (utilitzat en les consultes a les diverses biblioteques per facilitar la recollida d'informació).
- Doc 2 Organització de la sessió de cloenda al TAE
- Doc 3 Fulls de treball alumnat TAE
- Doc 4 Il·lustracions: full 1, 2 i 3
- Doc 5 Test de preferències
- Doc 6 Fulls de treball alumnat Aula d'acollida
- Doc 7 Fulls de treball comparació textos LF Aula d'acollida

Annex III

Exemples d'edició

Annex I

Proposta de lectures adequades per a l'alumnat nouvingut

Apartat a:
Lectures en format llibre-àlbum

A-1. Corpus de lectura

- HASELEY, D. i LAMARCHE, J.: **L'ós que estimava els llibres**. Ed. Joventut, Barcelona, 2004
- PRATS, J. de D. i INFANTE, F.: **El segrest de la primavera**. Ed. La Galera/ Cercle de Lectors. Barcelona, 1999
- NOGUÈS, J-C. i ROMBY, A.: **El geni del gessamí**. Ed. Zendrera Zariquiey, Barcelona, 2003
- LAGO, Ángela: **De noche en la calle**, Ediciones Ekaré, Caracas 1999 Col. libros de todo el mundo (llibre sense paraules)
- VINCENT, Gabrielle: **Un dia, un gos**, Ed. Zendrera Zariquiey/Cercle de lectors, Barcelona, 2004 (llibre sense paraules)
- WARD, Helen: **El rei dels ocells**, Ed. Cruïlla, Barcelona, 2000
- SOLOTAREFF, Grégoire: **La Màscara**, Ed. Corimbo, Barcelona, 2002
- SHELDON, Dyan i BLYTHE, Gasry: **El cant de les balenes**, ed. Kókinos, Madrid, 1993
- ARBAT, Carles: **La ciutat dels ignorants**, Brosquil Edicions, València, 2003, col. Estrella Polar.
- HONG, Chen Jiang: **Petit àguila**, Ed. Corimbo, Barcelona, 2004
- ROSEN, Michael i BLAKE, Quentin: **El llibre trist**, Edicions Serres, Barcelona, 2004
- GREDER, Armin: **L'illa**. Lóquez ed. Santa Marta de Tormes (Salamanca) 2003

B-2. Altres llibres-àlbum interessants

- BLACKSTONE, S. I CECCOLI, N.: ***Una illa llunyana***, Beascoa, Barcelona, 2003
- BROWNE, A.: ***Voces en el parque***, Fondo de Cultura Económica, México, 1999
- BROWNE, A.: ***Las pinturas de Willy***, Fondo de Cultura Económica, México, 2000
- BUCHHOLZ, Q.: ***El coleccionista de momentos***, Lóquez, Santa Marta de Tormes, 1997
- LEE, S.: ***Mirror***, Maurizio Corraini, Mantova, 2003
- MENNEN, I. I DALY, N. : ***Una lluna rodona***. Intermón Oxfam. Barcelona 2004
- MUNARI, B. ***Il merlo ha perso il becco***, Maurizio Corraini, Mantova, 2002
- PEDROLO, M. DE: ***Les civilitzacions immortals***, l'Atzar, Barcelona, 1984
- SARAMAGO, J. I CAETANO, J.: ***La flor més grossa del món***, Edicions 62, Barcelona, 2001
- VAN ALLSBURG, C.: ***La escoba de la viuda***, México, 1995
- WOLFE, F.: ***Un desig***, Joventut, Barcelona, 2003

Apartat b:
Lectures adaptades a LF (Lectura fàcil)

B-1. Relació de llibres que es poden trobar actualment

- BONAFONT, R. I BERENGUERAS J.R.: **Coneixes Barcelona?** Mediterrània, Barcelona, 2004
- AIXELÀ, D. (selecció de:) **Vint-i-quatre receptes d'arreu**, Publ. de l'A. de Montserrat, Barcelona ,2004
- DEFOE, D.: **Robinson Crusoe**, Castellnou, Barcelona, 2005
- DICKENS, CH.: **Conte de Nadal**, Gestió i Promoció editorial, Barcelona, 2004
- GIRONA, R.: (adaptació de:) **El riure de la hiena**, conte centreafricà, Publ. de l'A. de Montserrat, Barcelona , 2001
- GIRONA, R.: (adaptació de:) **Res no és el que és**, conte nordafricà, Publ. de l'A. de Montserrat, Barcelona , 2001
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **L'ocell de la felicitat**, conte tibetà, Publ. de l'A. de Montserrat, 2002
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **La princesa i el talp**, conte georgià, Publ. de l'A. de Montserrat, 2002
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **La nena del dia i la nit**, conte veneçolà, Publ. de l'A. de Montserrat, 2002
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **El cuiner del mandarí**, conte xinès, Publ. de l'A. de Montserrat, 2002
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **El còndor i les estrelles**, conte peruà, Publ. de l'A. de Montserrat, 2003
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **Compta fins a cinc**, conte indi, Publ. de l'A. de Montserrat, 2003
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **L' atrapallunes**, conte sudafricà, Publ. de l'A. de Montserrat, 2003
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **La torre de la donzella**, conte turc, Publ. de l'A. de Montserrat, 2003
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **El maputxe sense ombra**, conte maputxe, Publ. de l'A. de Montserrat, 2003
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **Els tres pans**, conte rus, Publ. de l'A. de Montserrat, 2004
- KIPLING, R.: **El llibre de la selva**, Castellnou, Barcelona, 2005
- MELVILLE, H.: **Moby Dick**, Castellnou, Barcelona, 2005
- PÉREZ, C.: **No estem mai sols: conèixer Miquel Martí i Pol**, Germania, València, 2004

- RIERA, I.: ***El parlament de Catalunya***, Mediterrània, 2003
- STEVENSON, R.L.: ***Dr. Jeckly i Mr. Hyde***, Castellnou, Barcelona, 2005
- STEVENSON, R. L.: ***L'illa del tresor***, Castellnou, Barcelona, 2005
- TRAVERS, P.L: ***Mary Poppins***, Castellnou, Barcelona, 2005
- ***Tristany i Isolda***, Castellnou Barcelona, 2005
- TWAIN, M.: ***Les aventures de Tom Sawyer***, Castellnou, Barcelona, 2005
- VERNE, J.: ***La volta al món en 80 dies***, Castellnou, Barcelona, 2005
- WILDE, O.: ***El fantasma de Canterville***, Castellnou, Barcelona, 2005
- WILDE, O.: ***El fantasma de Canterville***, Gestió i Promoció editorial, Barcelona, 2005

B-2. Proposta de textos que podrien adaptar-se a LF (presentació en format paper):

La senzillesa i la bellesa dels textos que es detallen a continuació creiem que són interessants per formar part d'una antologia de narracions literàries breus que pogués servir com a llibre de lectura a les aules d'acollida per alumnat, majoritàriament, de llengües romàniques.

Text 1.: **Narcisa**, de **Salim Barakat**, narració inclosa dins del llibre **Yamil y Yamila**.

- Versió de Carmen Ruiz Bravo, arabista, filla de Carmen Bravo-Villasante
  - Es tracta d'una narració curta, de quatre pàgines, de lectura senzilla. Literàriament ens permet relacionar-la amb el mite de Narcís i amb la biografia del seu autor.
  - Al mercat hi ha altres obres d'aquest autor: *La llagosta de ferro, una història al Kurdistan*, editorial Límits, 2001
  - Caldria traduir-lo.
  - Referència bibliogràfica:
- RUIZ BRAVO, C. (selecció i traducció de): **Yamil y Yamila**, Ed. Escuela Española, Madrid, 1985, p 29-34

Text 2. **La conversación espiaada**, conte **Hindú**, inclòs a l'antologia *Cuentos Hindúes* a càrrec de Johannes Hertel.

- El text seleccionat forma part del recull de narracions, en llengua vernaclea, escrites en vers en la seva versió original.
  - És una narració curta, quatre pàgines, que manté una estructura narrativa senzilla al mateix temps que ens aproxima a una filosofia de vida ben diferent de la nostra.
  - Caldria traduir-lo
  - Referència bibliogràfica:
- HERTEL, J.: (Edició a càrrec de): **Cuentos hindúes**, Paidós orientalia, Barcelona, 1997, p 65-69

Text 3. **Yoja y el hallazgo**,

Yoja y el hombre de la ciudad, incloses dins l'antologia *Bajo la Jaima. Cuentos populares del Sáhara*,

- Són narracions molt curtes --dues pàgines cadascuna-- per això en proposem dues, que tenen com a protagonista el mateix personatge que es caracteritza per la seva ingenuïtat, ratllant la beneiteria.

- Alguns contes d'aquest recull ja han estat traduïts al català i editats.
- Caldria traduir-los
- Referència bibliogràfica:
- PINTO, F. I JIMÉNEZ, A.: ***Bajo la Jaima, cuentos populares del Sáhara***, Miraguano, Madrid, 1996, p 28-29 i 73-74

Text 4. **El mirall màgic**, inclòs a *Els millors contes Zen*, antologia de contes japonesos, seleccionats per Henri Brunel i traduïts del francès per Ramon Folch i Camarasa.

- Es tracta també d'una narració curta, 3 pàgines, però d'una gran bellesa.
- Literàriament ens permet treballar el tema del mirall, un element molt present en tota la literatura.
- No cal traduir-lo
- Referència bibliogràfica:
- BRUNEL, HENRI: ***Els millors contes zen***, Edicions La Campana, Barcelona, 2004

Text 5. ***Els amants***, narració inclosa en el llibre de text coordinat per J.F. Delgado ***Escriure***. S'utilitza per exemplificar l'estructura de la rondalla.

- No cal dir l'ús que podem fer literàriament d'aquesta rondalla, amb l'avantatge que ja la tenim traduïda al català. L'adaptació a LF pensem que podria facilitar la lectura als alumnes amb més dificultats.
- Referència bibliogràfica:
- DELGADO, J.F.: ***Escriure*** (llibre de text de llengua catalana i literatura), Teide, 1991. Ens referim a les pàgines 53-56 que contenen la rondalla tibetana: ***Els amants***.

Apartat c:
lectures de temàtica multicultural i
lectures adreçades a l'alumnat nouvingut

C-1. Lectures de temàtica multicultural

En aquest apartat només fem referència a llibres que hem consultat personalment al llarg d'aquest treball, pensant en el seu ús literari. No és pas una bibliografia exhaustiva d'aquesta temàtica que sí que podem trobar en moltes bases de dades d'àmbit virtual algunes de les quals hem referenciat a l'apartat 7 webgrafia.

- AIXELÀ, D. (selecció de:) **Vint-i-quatre receptes d'arreu**, Publ. de l'A. de Montserrat, Barcelona ,2004
- GIRONA, R.: (adaptació de:) **El riure de la hiena**, conte centreafricà, Publ. de l'A. de Montserrat, Barcelona , 2001
- GIRONA, R.: (adaptació de:) **Res no és el que és**, conte nordafricà, Publ. de l'A. de Montserrat, Barcelona , 2001
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **L'ocell de la felicitat**, conte tibetà, Publ. de l'A. de Montserrat, 2002
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **La princesa i el talp**, conte georgià, Publ. de l'A. de Montserrat, 2002
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **La nena del dia i la nit**, conte veneçolà, Publ. de l'A. de Montserrat, 2002
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **El cuiner del mandarí**, conte xinès, Publ. de l'A. de Montserrat, 2002
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **El còndor i les estrelles**, conte peruà, Publ. de l'A. de Montserrat, 2003
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **Compta fins a cinc**, conte indi, Publ. de l'A. de Montserrat, 2003
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **L' atrapallunes**, conte sudafricà, Publ. de l'A. de Montserrat, 2003
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **La torre de la donzella**, conte turc, Publ. de l'A. de Montserrat, 2003
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **El maputxe sense ombra**, conte maputxe, Publ. de l'A. de Montserrat, 2003
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **Els tres pans**, conte rus, Publ. de l'A. de Montserrat, 2004
- BONMATÍ, R. **Les nostres millors rondalles**, Baula, Barcelona, 2004
- BRUNEL, HENRI: **Els millors contes zen**, Edicions La Campana, Barcelona, 2004
- DIVERSOS AUTORS/DIVERSOS TÍTOLS: **Col·lecció Minaret**, Edicions la Galera, Barcelona, 2004
- HERNÁNDEZ RIPOLL, J.M. I SÁINZ DE LA MAZA, A.: **Contes de tots els colors**, La Magrana, Barcelona, 2004

- **La Huaca** (recopilació, de Teresa Sanz, de contes explicats per alumnes nouvinguts de l'IES Eugeni d'Ors), Badalona, 2004
- LÓPEZ, D. I SALA, J.: **Nexe. Lectura**, Casals, Barcelona, 2002
- MIRÓ, A. I GEIS, P.: **Els quatre viatgers**, La Magrana, Barcelona, 2003
- SOLER AMIGÓ, J.: **Mitologia catalana**, Barcanova, Barcelona, 2001
- WATERS, F. (recopilació de): **Contes de màgia d'arreu del món**, La Magrana, Barcelona, 2003

C-2. Lectures adreçades a l'alumnat nouvingut

LECTURES GRADUADES PER NIVELLS

Situem en aquest apartat algunes lectures al finalitat de les quals és, bàsicament, millorar l'aprenentatge de la llengua catalana.

- BAYÀ, M.R.: *La vida de Pau Casals*, Eumo/Pub. UB, col. Català fàcil!, Barcelona, 2004
- BONET, I.: *6 plau*, Editorial Moll, col. Gamma, Barcelona, 2003
- CALDERS, P.: *Històries poc corrents*, Eumo/Pub. UB, col. Català fàcil! Barcelona, 2004
- Faner, *Caps de rata*, Editorial Moll, col. Gamma, Barcelona, 2003
- FERRER, C. I PALOMERAS, RM.: *Curs d'hivern a l'Empordà*, Cat&company, Barcelona, 2004
- FERRER, C. I PALOMERAS, RM.: *El curs continua*, Cat&company, Barcelona, 2004
- FRANK, A. : *El diari d'una noia*, Eumo/Pub. UB, col. Català fàcil!, Barcelona, 2004
- GALLIFA, R. I HARRIS, J.: *El jardiner; la perruquera*, Cat&company, Barcelona, 2002
- GALLIFA, R. I HARRIS, J.: *La mestra; el mecànic*, Cat&company, Barcelona, 2002
- GALLIFA, R.: *Hola Connie*, Cat&company, Barcelona, 2003
- MAURE, M.: *Llevat*, La Busca edicions, Barcelona, 2002
- MAURE, M.: *Llevat, nous lectors*, La Busca edicions, Barcelona, 2002
- METTINI, R.: *L'estudiant italià*, La Magrana/UB, col. Llegir en català, Barcelona, 1994 (1a edició)
- METTINI, R.: *La casa de cadaqués*, La Magrana/UB, col. Llegir en català, Barcelona, 1994 (1a edició)
- RIERA, M.A.: *Andreu Milà*, Editorial Moll, col. Gamma, Barcelona, 2001

Comentaris:

- **col·lecció Llevat**, de La Busca edicions, **contes tradicionals catalans**, tenen l'avantatge d'haver estat **experimentats als TAE**, per tant per alumnat nouvingut de **12-16 anys**, al llarg d'uns quants cursos escolars. Cada volum conté un recull de sis contes presentats per llegir-los de manera habitual però cada volum consta **també** d'una **versió teatral** de cada text.
L'editorial presenta **també** una versió en **lletra lligada** dels mateixos textos per a l'alumnat que inicia l'aprenentatge de la lectura en el nostre alfabet.
- **col·lecció Català fàcil!** Eumo editorial/Universitat de Barcelona, adreçada a reforçar l'aprenentatge de la llengua per mitjà d'**obres literàries d'autors de fama reconeguda**. Els llibres van acompanyats d'un **CD amb la versió parlada** d'alguns fragments de l'obra.
- **col·lecció Gamma**, d'Editorial Moll, adreçades al **lector adult no catalanoparlant**. adreçada a reforçar l'aprenentatge de la llengua per mitjà d'obres literàries d'autors de fama reconeguda. **Variet lingüística. Propostes didàctiques** amb solucionari.
- **llibres graduats en català**, Cat&Company, publicacions, adreçats a Aprenents de Català com a Segona Llengua (**ACSL**) **Diversos llibres, diversos graus, diversos temes**. Són històries escrites per a aquesta col·lecció originals amb unes característiques comunes: un sol personatge central, escrit en primera persona, il·lustrades amb **fotografies** que complementen la història.
- **col·lecció llegir en català**, Edicions de La Magrana/Universitat de Barcelona, adreçada a **persones adultes** que aprenen català. Vocabulari senzill, capítols curts, il·lustracions, exercicis.

Annex II
Documents de treball

Doc 1 Fitxa bibliogràfica (utilitzat en les consultes a les diverses biblioteques per facilitar la recollida d'informació).

Visita Biblioteca

Data: Lloc: Persona de contacte: Observacions:

Fitxa del llibre

Autor/a:											
Títol:											
Editorial:											
Lloc i any d'edició:											
Il·lustrador/a:											
llibre lectura	1	2	3	4	5	llibre de consulta	1	2	3	4	5
TAE			AA			TAE/AA					
Característiques:											
Consultat i observat						Llegit i analitzat					
Comentaris:											

Doc 2 Organització de la sessió de cloenda al TAE

1. Organitzem l'aula amb **grups de 4 alumnes**. Procurarem que els grups siguin **heterogenis** pel que fa a competència lingüística, països de procedència i gènere.
2. Farem un **repàs general dels llibres llegits** per recordar-ne les característiques fonamentals de cadascun. (Només farem referència a grans trets dels llibres, per exemple: hi ha text o no hi ha text; el protagonista és un animal o una persona; la història passa en una ciutat o al camp; fa molt de temps o fa poc temps; quants personatges hi ha?, és una història trista o alegre, etc.
3. Repartim a cada grup uns fulls amb **imatges** de la **portada** i el **títol** dels llibres i els demanem que contestin totes les preguntes que puguin del **qüestionari** que els proposem. Cada grup ha de donar una resposta consensuada, després que tots els alumnes hagin expressat la seva opinió individual.
4. **Posada en comú** amb la resta de la classe de les respostes dels diversos grups. Subratllarem les coincidències i/o les divergències per tal de fomentar el debat i la reflexió.
5. Un cop finalitzada la sessió d'anàlisi els passarem uns **fulls on hi haurà el títol i la icona** de cada llibre i, també per grups, els ordenaran segons el grau d'interès que cada història ha suscitat.
6. Finalment elaborarem el **rànquing dels llibres** llegits, classificats segons els gustos del grup-classe i el penjarem a l'aula en un mural.

QÜESTIONARI

1. Observeu les portades dels llibres que trobareu al **full 1** i contesteu les següents preguntes:

❖ Quin d'aquests 4 llibres ens explica una història sense paraules?

❖ .....

❖ Mireu la portada de *El llibre trist*. Per què creieu que l'autor ha triat aquest títol?

❖ .....

❖ Compareu els llibres del full 1 i els del full 3. Hi ha alguna semblança entre *La ciutat dels ignorants* i *L'illa*?

❖ .....

❖ Expliqueu per què us ha agradat el llibre *La màscara*?

❖ .....

2. Mireu el **full 2** i contesteu les preguntes següents:

❖ Alguns personatges dels llibres són animals. Escriviu el títol dels llibres que heu llegit que tenen animals per protagonistes.

❖ .....

❖ Algunes vegades els animals tenen característiques humanes. Quines creieu que són les característiques més humanes dels protagonistes de *l'Ós que estimava els llibres* i *d'Un dia, un gos*?

❖ -----

❖ Escriviu semblances i diferències que es puguin observar entre *El geni del gessamí* i *Petit Àguila*

❖ -----

❖ Expliqueu si us ha agradat *Petit àguila* amb tres frases.

❖ -----

❖ -----

❖ -----

3. Observeu el **full 3**:

❖ *El segrest de la primavera* és una història de detectius. Hi ha un enigma, un problema que caldrà resoldre. Quin és aquest problema?

❖ -----

❖ Per descobrir qui és el culpable el detectiu busca algunes pistes. Quines pistes troba?

❖ -----

❖ A *El cant de les balenes* hi ha més d'un personatge. Qui penseu que és el personatge més important? Per què?

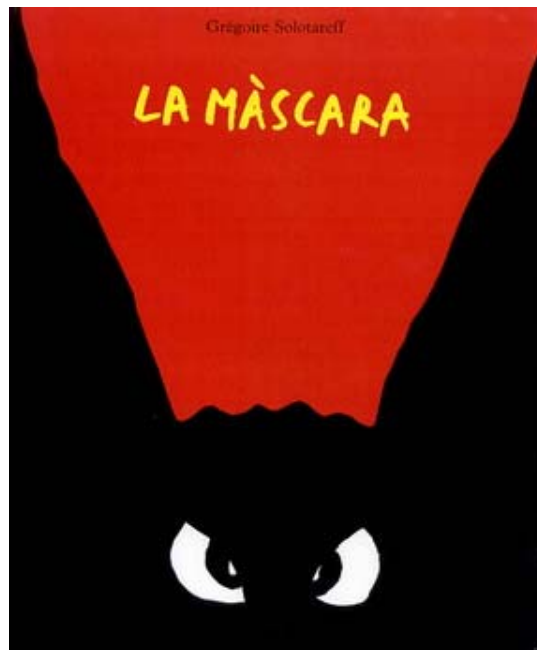
❖ -----

❖ Prepareu un comentari per explicar a la resta de companys aquesta bonica història

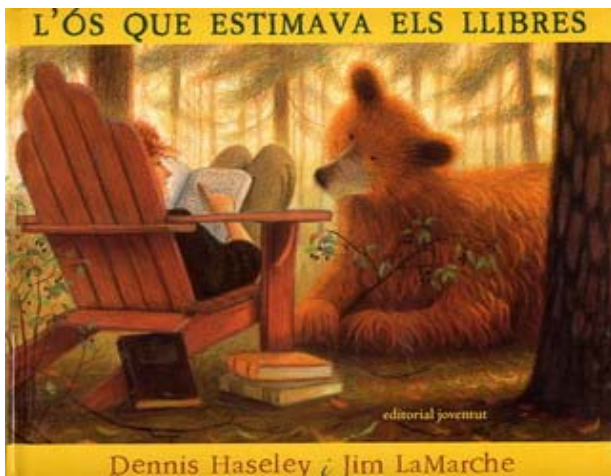
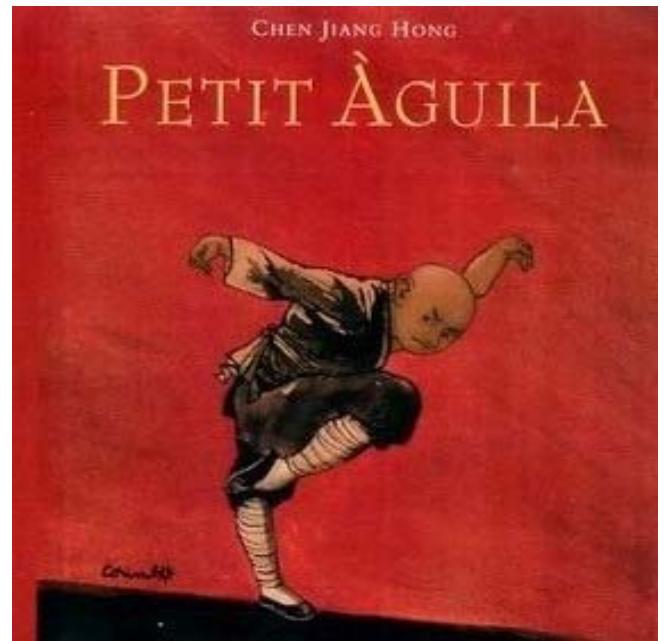
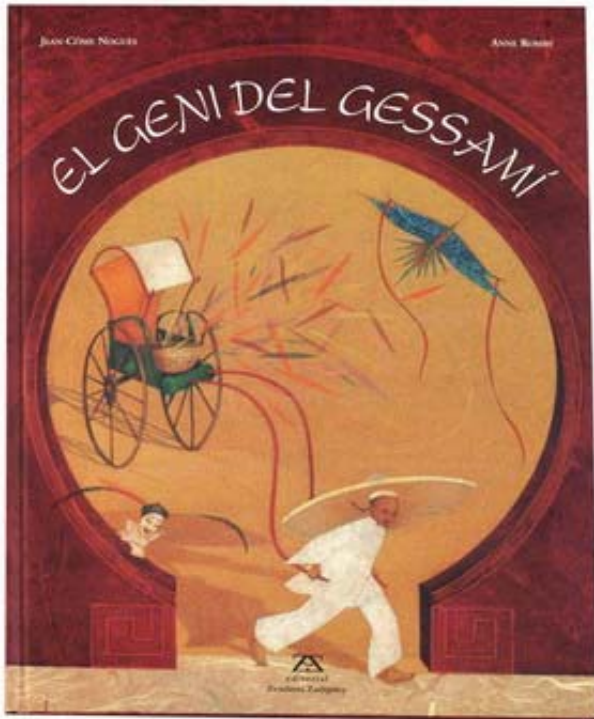
❖ -----

Doc. 4 Il·lustracions: fulls 1,2 i 3

Full 1

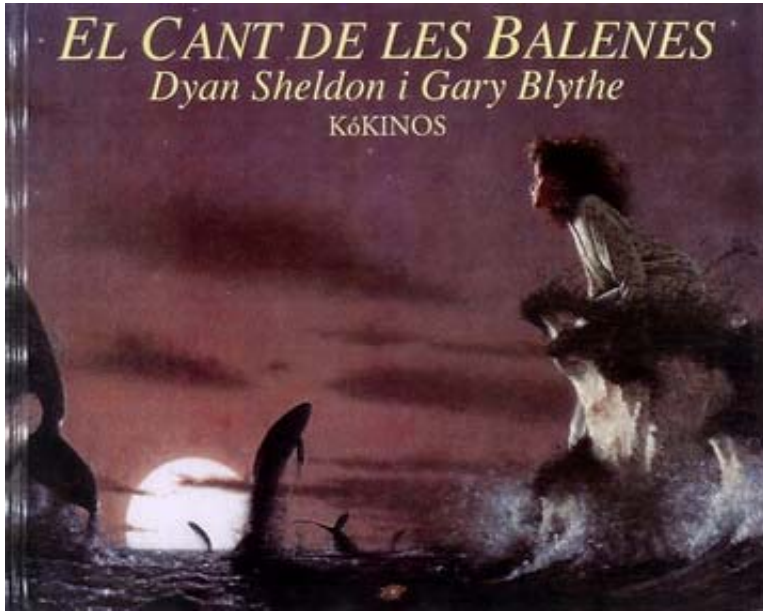

Full 2

Full 3

Doc 5 Test de preferències

L'ós que estimava els llibres.....

El segrest de la primavera.....

El geni del gessamí.....

Un dia, un gos.....

De noche en la calle.....

El rei dels ocells.....

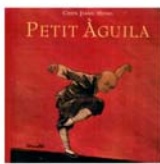
La màscara.....

La ciutat dels ignorants.....

El cant de les balenes.....

Petit àguila.....

El llibre trist.....

L'illa.....

Doc 6 Full de treball alumnat Aula d'acollida

Aula d'acollida IES:

Data:

El segrest de la primavera
L'ós que estimava els llibres
Un dia, un gos
El llibre trist
El Rei dels ocells
Petit Àguila

Ordeneu els llibres segons els vostres gustos:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

Contesteu aquestes preguntes relatives a *El segrest de la primavera*

- ❖ Quins personatges hi apareixen?
- ❖
- ❖ Qui és el personatge principal?
- ❖
- ❖ I els personatges secundaris?
- ❖
- ❖ Quines pistes ens ajuden a descobrir el culpable?
- ❖
- ❖ Digueu quins són els llocs on passa l'acció
- ❖
- ❖ Què sabem del temps en aquesta història?

Activitats:

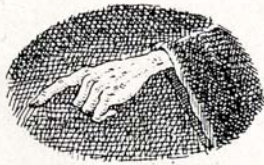
1. Parlar dels personatges de tots els contes
2. Remarcar la diferència personatges humans/personatges no humans
3. Personatge principal (o protagonista)/personatges secundaris

Doc 7 Full de treball comparació de textos LF a l'Aula d'acollida

Activitats:

- Comentar textos LF
- Comparació
- Dificultats i avantatges

text en versió ordinària

El fantasma s'acostà lentament, greument, silenciosament. Quan arribà prop seu, Scrooge va caure de genolls, perquè el mateix aire pel qual aquell esperit es movia semblava difondre tristesa i misteri.

Anava embolcallat amb negra draperia que li ocultava el cap, la cara, la figura i no li deixava res visible llevat d'una mà estesa. Si no hagués estat per això, hauria resultat difícil de destriar la seva silueta de la nit i distingir-lo de la foscor que l'envoltava.

Quan el tingué a prop, va veure que era alt i imponent, i que la seva misteriosa presència li infonia un solemne temor. No advertí res més, perquè l'esperit ni enraonava ni es movia.

—Estic en presència de l'espectre del Nadal Vinent? —de manà Scrooge.

L'esperit no va contestar, sinó que indicà amb la mà que caminés.

—Et disposes a mostrar-me les ombres de les coses que encara no han ocorregut, però que s'esdevindran en el temps que vindrà —proseguí Scrooge—. No és així, esperit?

La part superior de la seva vestidura s'arrugà un instant formant uns plecs, com si l'esperit hagués acalat el cap. Aquesta fou l'única resposta que va obtenir.

Si bé ja estava acostumat a les companyies espectrals, Scrooge experimentava tanta paüra¹ davant aquella figura silencio-

¹ paüra: gran por.

WILDE, O.: *El fantasma de Canterville i altres contes*, Vicens Vives, Barcelona

text adaptat a LF

15. L'esperit dels Nadals futurs

El tercer esperit era un fantasma encaputxat, tot vestit de negre. Se li acostà lentament. Només se li veia una mà, estesa cap a Scrooge. Es feia difícil distingir la seva figura en la foscor. Era alt i majestuós. S'aturà i restà callat i immòbil. —Ets l'esperit dels Nadals futurs? —Scrooge preguntà.

L'esperit no va dir res i va assenyalar davant seu. Scrooge ja s'havia acostumat als esperits, però aquest li feia més por que els altres.

Intentà caminar, però les cames li tremolaven.

—Fantasma del futur! Sé que vols ajudar-me.

Espero viure per ser un home diferent i t'acompanyaré on em diguis.

Però per què no em parles?

Cap resposta. La mà seguia estesa.

—Fes-me de guia! —suplicà llavors Scrooge—.

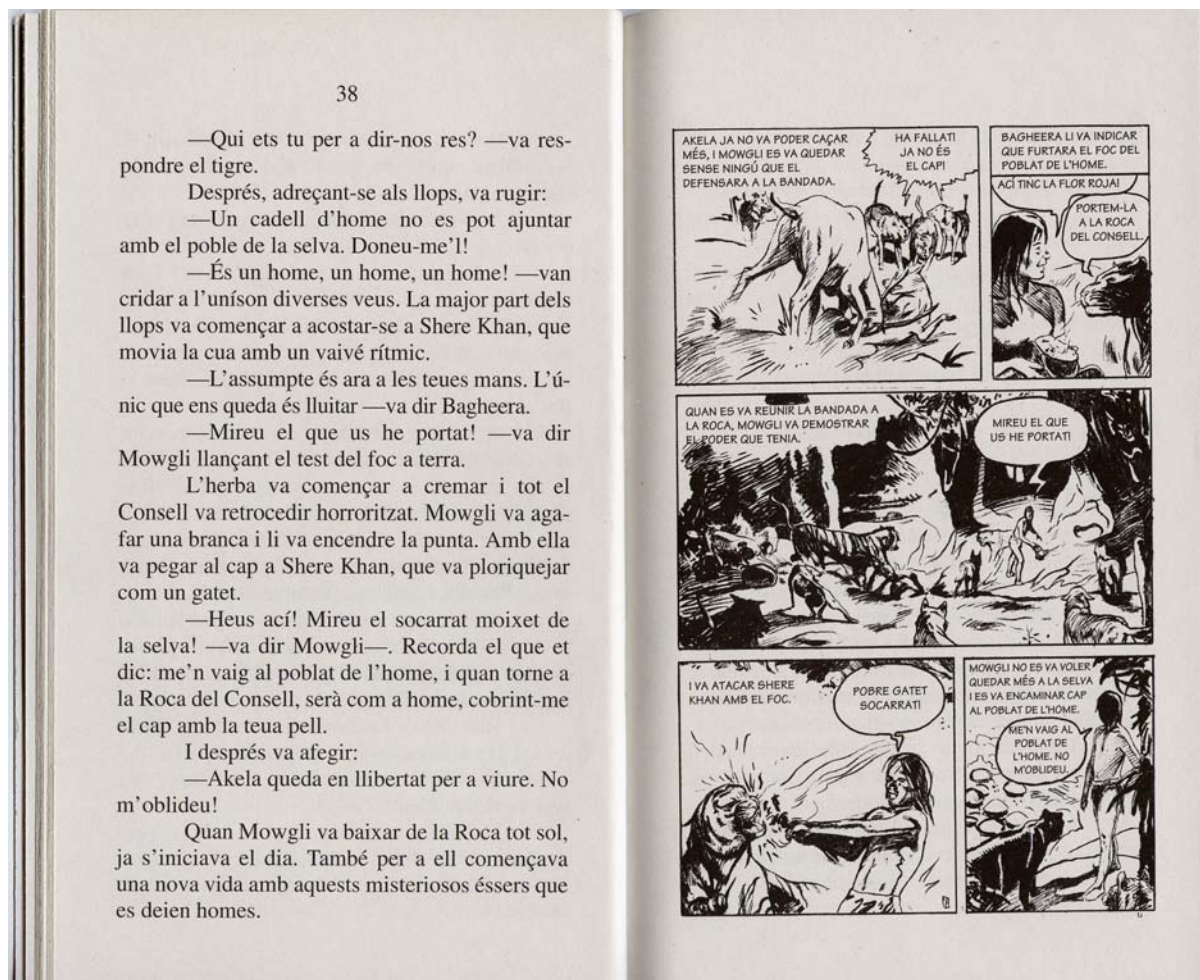
La nit passa de pressa i el temps s'acaba.

WILDE, O.: *El fantasma de Canterville*, Gestió i Promoció editorial, Barcelona, 2004

Annex III
Exemples d'edició

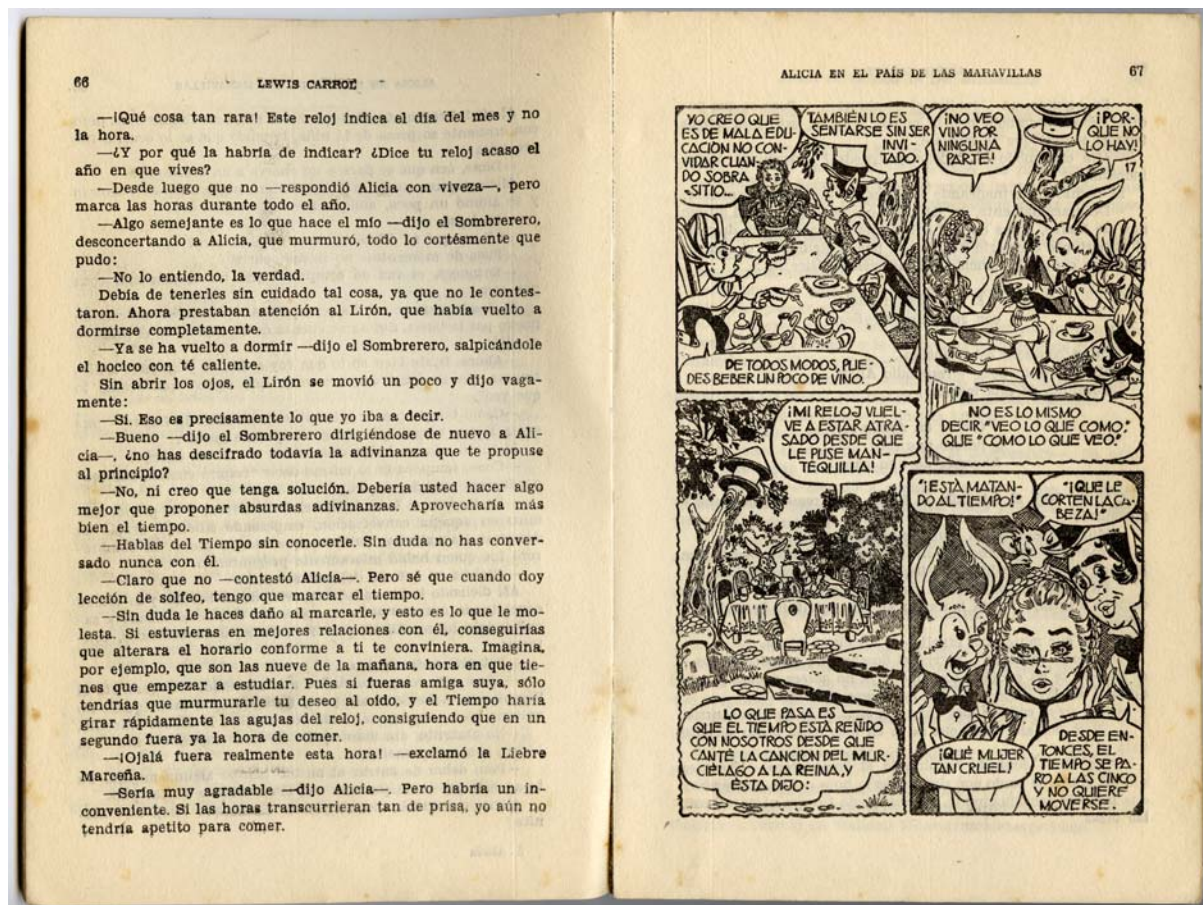
Text 1. Exemple d'edició en què el text il·lustrat reforça el text escrit. A cada final de capítol hi ha una pàgina que resumeix, en vinyetes, el que s'hi ha explicat.

KIPLING RUDYARD: *El llibre de la selva*, Alfaguara/Voramar, Madrid, 1999

Text 2. Exemple d'edició en què text ordinari i text en vinyetes evolucionen com dues maneres independents de narrar una mateixa història.

CARROLL, LEWIS: *Alicia en el país de las maravillas*, adaptació de Maria Martí, ed. Bruguera, Barcelona, 1956

7. Bibliografia

Assaig

- ALBERO, J. **Les rondalles meravelloses i llegendes d'Enric Valor**, Publ. de l'A. de Montserrat, Barcelona, 2004
- AMADES, J.: **Mitologia de la mar**, El Mèdol, Tarragona, 2000
- ARGÜELLES, J. D.: **¿Qué leen los que no leen?** Paidós, México, 2003
- ARIZALETA, L.: **La lectura ¿afición o hábito?** Anaya, Madrid, 2003
- BAHLOUL, J.: **Lecturas precarias**, Fondo de Cultura Económica, México, 2002
- BALDIZ, M. I ROSALES, M.I.: **Hablando con adolescentes**, Biblioteca Nueva, Madrid, 2005
- BARGALLÓ, M. I ZARAGOZA, J.: **Mites i llegendes**, Cossetània edicions, Valls, 2002
- BETTELHEIM, B.: **Psicoanálisis de los cuentos de hadas**, Crítica, Barcelona, 1999
- BLANCHOT, M.: **L'espace litteraire**, Gallimard, París, 1955
- BLANCHOT, M.: **El libro que vendrà**, Monte Ávila, Caracas, 1959
- CAMPS, A.: [I ALTRES] **L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua i la literatura en l'educació secundàri**,. ICE-UB; Horsori, Barcelona,1998
- CASTÁN, G.: **Las bibliotecas escolares: soñar, pensar, hacer**, Díada, Sevilla,2002
- COLOMER, T. I ALTRES: **Ajudar a llegir**, Barcanova, Barcelona, 1992
- COLOMER, T.: **Introducción a la literatura infantil y juvenil**, Síntesis, Madrid, 1999
- COLOMER, T.(DIR): **Siete llaves para valorar las historias infantiles**, Fundación Germán Sánchez Ruipérez, Madrid, 2002
- COLOMER, T.: **La literatura infantil y juvenil catalana: un segle de canvis**. ICE de la UAB, Barcelona, 2002
- COLOMINA, M.: **Crecer entre líneas**, Praxis, Madrid, 2004
- DOLTO, F.: **Niños agresivos o niños agredidos**, Paidós, Barcelona, 1981
- DOLTO, F.: **La causa de los adolescentes**, Paidós, Barcelona, 2004
- DURAN, T.: **Primeres lectures. Llegir abans de saber llegir**. Pirene, Barcelona, 1995
- GRINBERG, L. I GRINBERG, R.: **Migración y exilio. Estudio psicoanalítico**, Biblioteca Nueva, Madrid, 1996
- MANGUEL, A.: **Una historia de la lectura**, Alianza Editorial, Madrid,1998
- MAURE, M. i BULLICH, E.: **Manual del rondallaire**, La Magrana, Barcelona, 1996

- MENDOZA, A.: **La seducción de la lectura en edades tempranas**, Aulas de verano, Ministerio de educación, cultura y deporte, 2002
- PETIT, M.: **Nuevos acercamientos a los jóvenes y la lectura**. Fondo de Cultura Económica, México, 1999.
- PETIT, M.: **Lecturas: del espacio íntimo al espacio público**. Fondo de Cultura Económica, México, 2001
- PORTELL, J. i altres: **M'agrada llegir**, Ara llibres, Badalona, 2004
- PROPP, V.: **Morfología del cuento**, ed. Fundamentos, Madrid,
- SILVA-DÍAZ, C. I MUÑOZ-TÉBAR, J.I.: **El libro-álbum: invención y evolución de un género para niños**, Banco del libro, Caracas, 1999
- TEBEROSKY, A. I SOLÉ, I.: **Psicopedagogía de la lectura i de l'escriptura**, EDIUOC, Barcelona, 1999
- TRONBACKE, B.I.: **Directrius per a material de lectura fàcil**. Col·legi oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, Barcelona, 1999
- VALRIU C.: **Història de la literatura infantil i juvenil catalana**, Pirene Barcelona, 1994
- VIGOTSKY, L.: **Teoría de las emociones. Estudio histórico-psicológico**, Akal, Madrid, 2004

ARTICLES , REVISTES I CATÀLEGS

- BADIA, J. I CASSANY, D.: "La classe de literatura, avui". **Articles de Didàctica de la llengua i de la literatura**. Barcelona, juliol, 1994
- BAJOUR, C. I CARRANZA, M.: "Libros-álbum: libros para el desafío. Una bibliografía" **Imaginaria**, núm 87, Buenos Aires, 9 d'octubre 2002
- BAJOUR, C. I CARRANZA, M.: "Los libros álbum" (bibliografía actualitzada) **Imaginaria**, núm 115, Buenos Aires, 12 novembre 2003
- BANCO DEL LIBRO (COMITÉ DE SELECCIÓN) "Destinos inesperados: libros para niños adoptados por los lectores adultos" **Imaginaria**, núm. 10, Buenos Aires, 20 d'octubre 1999
- BERTONI DEL GUERCIO, G.: "La funció de la literatura a l'ensenyament italià." **Articles de Didàctica de la llengua i de la literatura**. Barcelona, juliol, 1994

- BOIXADERAS, R. I MAJÓ, M.: “*L’afectivitat en l’aprenentatge d’una nova llengua*”, **Escola Catalana**, Barcelona, juny, 2000
- COLOMER, T.: “L’adquisició de la competència literària”. **Articles de Didàctica de la llengua i de la literatura**, Barcelona, juliol, 1994
- COLOMER, T.: “La enseñanza de la literatura como construcción del sentido” .**Lectura y vida, revista latinoamericana de lectura**, núm. 1, p.6-23, Buenos Aires, 2001
- COMINO, S.: “*El libro-álbum: invención y evolución de un género para niños*”, **Imaginaria**, núm 53, Buenos Aires, 13 de juny 2001
- DÍAZ-PLAJA, A.: “De la gran a la petita literatura: un camí d’anada i tornada” Catàleg de l’exposició: **Personatge a la vista! Llibres que fan lectors**, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2005
- **Som únics, però ens assemblem molt**. Biblioteca infantil i juvenil Rosa Sensat. Informació bibliogràfica, Barcelona, juny 2001
- **La biblioteca escolar**. Biblioteca Rosa Sensat. Informació bibliogràfica, Barcelona, juliol 2000

LLIBRES-ÀLBUM

- ARBAT, C.: **La ciutat dels ignorants**, Edicions Brosquil, València, 2003
- BLACKSTONE, S. I CECCOLI, N.: **Una illa llunyana**, Beascoa, Barcelona, 2003
- BROWNE, A.: **Voces en el parque**, Fondo de Cultura Económica, México, 1999
- BROWNE, A.: **Las pinturas de Willy**, Fondo de Cultura Económica, México, 2000
- BUCHHOLZ, Q.: **El coleccionista de momentos**, Lóquez, Santa Marta de Tormes, 1997
- GREDER, ARMIN: **L’illa**. Lóquez, Santa Marta de Tormes, 2003
- HASELEY, D. I LAMARCHE, J.: **L’ós que estimava els llibres**. Ed. Joventut, Barcelona, 2004
- INNOCENTI, R. I PATRICK LEWIS, J.: **La comarca fèrtil**, Fondo de Cultura Económica, México, 2003
- JANISCH, H I BANSCH, H.: **A casa**, Baula, 2004
- JITTA, C.J.: **La fàbrica de núvols**, Baula, Barcelona, 2003

- LAGO, A.: **De noche en la calle**, Ekaré, Caracas 1999
- LEE, S.: **Mirror**, Maurizio Corraini, Mantova, 2003
- MENNEN, I. I DALY, N. : **Una lluna rodona**. Intermón Oxfam. Barcelona 2004
- MUNARI, B. **Il merlo ha perso il becco**, Maurizio Corraini, Mantova, 2002
- NOGUÉS, J. i ROMBY, A.: **El geni del gessamí**. Ed. Zendrera Zariquiey, Barcelona, 2003
- PEDROLO, M. DE: **Les civilitzacions immortals**, l'Atzar, Barcelona, 1984
- PRATS, J. I INFANTE, F: **El segrest de la primavera**. La Galera/ Cercle de Lectors, Barcelona, 1999
- SARAMAGO, J. I CAETANO, J.: **La flor més grossa del món**, Edicions 62, Barcelona, 2001
- SHELDON, D. I BLYTHE, G.: **El cant de les balenes**, Kókinos, Madrid, 1993
- SOLOTAREFF, G.: **La Màscara**, Corimbo, Barcelona, 2002
- VAN ALLSBURG, C.: **La escoba de la viuda**, México, 1995
- VINCENT, G: **Un dia, un gos**, Zendrera Zariquiey/Cercle de lectors, Barcelona, 2004
- WARD, H: **El rei dels ocells**, Cruïlla, Barcelona, 2000
- WOLFE, F.: **Un desig**, Joventut, Barcelona, 2003

LLIBRES LF (LECTURA FÀCIL)

- BONAFONT, R. I BERENGUERAS J.R.: **Coneixes Barcelona?** Mediterrània, Barcelona, 2004
- AIXELÀ, D. (selecció de:) **Vint-i-quatre receptes d'arreu**, Publ. de l'A. de Montserrat, Barcelona ,2004
- DEFOE, D.: **Robinson Crusoe**, Castellnou, Barcelona, 2005
- DICKENS, CH.: **Conte de Nadal**, Gestió i Promoció editorial, Barcelona, 2004
- GIRONA, R.: (adaptació de:) **El riure de la hiena**, conte centreafricà, Publ. de l'A. de Montserrat, Barcelona , 2001
- GIRONA, R.: (adaptació de:) **Res no és el que és**, conte nordafricà, Publ. de l'A. de Montserrat, Barcelona , 2001

- GIRONA, R.: (adaptació de:): **L'ocell de la felicitat**, conte tibetà, Publ. de l'A. de Montserrat, 2002
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **La princesa i el talp**, conte georgià, Publ. de l'A. de Montserrat, 2002
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **La nena del dia i la nit**, conte veneçolà, Publ. de l'A. de Montserrat, 2002
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **El cuiner del mandarí**, conte xinès, Publ. de l'A. de Montserrat, 2002
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **El còndor i les estrelles**, conte peruà, Publ. de l'A. de Montserrat, 2003
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **Compta fins a cinc**, conte indi, Publ. de l'A. de Montserrat, 2003
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **L' atrapallunes**, conte sudafricà, Publ. de l'A. de Montserrat, 2003
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **La torre de la donzella**, conte turc, Publ. de l'A. de Montserrat, 2003
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **El maputxe sense ombra**, conte maputxe, Publ. de l'A. de Montserrat, 2003
- GIRONA, R.: (adaptació de:): **Els tres pans**, conte rus, Publ. de l'A. de Montserrat, 2004
- KIPLING, R.: **El llibre de la selva**, Castellnou, Barcelona, 2005
- MELVILLE, H.: **Moby Dick**, Castellnou, Barcelona, 2005
- PÉREZ, C.: **No estem mai sols: conèixer Miquel Martí i Pol**, Germania, València, 2004
- RIERA, I.: **El parlament de Catalunya**, Mediterrània, 2003
- STEVENSON, R.L.: **Dr. Jeckly i Mr. Hyde**, Castellnou, Barcelona, 2005
- STEVENSON, R. L.: **L'illa del tresor**, Castellnou, Barcelona, 2005
- TRAVERS, P.L.: **Mary Poppins**, Castellnou, Barcelona, 2005
- **Tristany i Isolda**, Castellnou Barcelona, 2005
- TWAIN, M.: **Les aventures de Tom Sawyer**, Castellnou, Barcelona, 2005
- VERNE, J.: **La volta al món en 80 dies**, Castellnou, Barcelona, 2005
- WILDE, O.: **El fantasma de Canterville**, Castellnou, Barcelona, 2005
- WILDE, O.: **El fantasma de Canterville**, Gestió i Promoció editorial, Barcelona, 2005

LECTURES MULTICULTURALS

- AFANAFIEV, ALEXANDR: **Cuentos populares rusos**, Espasa Juvenil, Madrid, 2002
- BLOOM, HAROLD: **Contes i poemes per a nens extraordinàriament intel·ligents de totes les edats**, Empúries, Barcelona, 2003
- BONMATÍ, R. **Les nostres millors rondalles**, Baula, Barcelona, 2004
- BRUNEL, HENRI: **Els millors contes zen**, Edicions La Campana, Barcelona, 2004
- DIVERSOS AUTORS/DIVERSOS TÍTOLS: **Col·lecció Minaret**, Edicions la Galera, Barcelona, 2004
- DIVERSOS AUTORS/DIVERSOS TÍTOLS: **Col·lecció Contes d'Arreu**, Publ. de l'A. de Montserrat, Barcelona, 2001-2004:
- HERNÁNDEZ RIPOLL, J.M. I SÁINZ DE LA MAZA, A.: **Contes de tots els colors**, La Magrana, Barcelona, 2004
- HERTEL, J.: (Edició a càrrec de): **Cuentos hindúes**, Paidós orientalia, Barcelona, 1997
- **La Huaca** (recopilació, de Teresa Sanz, de contes explicats per alumnes nous de l'IES Eugeni d'Ors), Badalona, 2004
- LÓPEZ, D. I SALA, J.: **Nexe. Lectura**, Casals, Barcelona, 2002
- MAMMERI, MOULOUDE: **Cuentos bereberes**, Il·lustracions Eulàlia Sariola, Austral Juvenil, Madrid, 1991
- MIRÓ, A. I GEIS, P.: **Els quatre viatgers**, La Magrana, Barcelona, 2003
- PINTO, F. I JIMÉNEZ, A.: **Bajo la Jaima, cuentos populares del Sáhara**, Miraguano, Madrid, 1996
- RIVAS, I: (recopilació de:) **El dueño de la luz**, (conte warao), Ekaré, Caracas, 1994
- RUIZ BRAVO, C. (selecció i traducció de): **Yamil y Yamila**, Ed. Escuela Española, Madrid, 1985
- SOLER AMIGÓ, J.: **Mitologia catalana**, Barcanova, Barcelona, 2001
- WATERS, F. (recopilació de): **Contes de màgia d'arreu del món**, La Magrana, Barcelona, 2003

LECTURES GRADUADES PER NIVELLS

- BAYÀ, M.R.: *La vida de Pau Casals*, Eumo/Pub. UB, col. Català fàcil!, Barcelona, 2004
- BONET, I.: *6 plau*, Editorial Moll, col. Gamma, Barcelona, 2003
- CALDERS, P.: *Històries poc corrents*, Eumo/Pub. UB, col. Català fàcil! Barcelona, 2004
- Faner, *Caps de rata*, Editorial Moll, col. Gamma, Barcelona, 2003
- FERRER, C. I PALOMERAS, RM.: *Curs d'hivern a l'Empordà*, Cat&company, Barcelona, 2004
- FERRER, C. I PALOMERAS, RM.: *El curs continua*, Cat&company, Barcelona, 2004
- FRANK, A. : *El diari d'una noia*, Eumo/Pub. UB, col. Català fàcil!, Barcelona, 2004
- GALLIFA, R. I HARRIS, J.: *El jardiner; la perruquera*, Cat&company, Barcelona, 2002
- GALLIFA, R. I HARRIS, J.: *La mestra; el mecànic*, Cat&company, Barcelona, 2002
- GALLIFA, R.: *Hola Connie*, Cat&company, Barcelona, 2003
- MAURE, M.: *Llevat*, La Busca edicions, Barcelona, 2002
- MAURE, M.: *Llevat, nous lectors*, La Busca edicions, Barcelona, 2002
- METTINI, R.: *L'estudiant italià*, La Magrana/UB, col. Llegir en català, Barcelona, 1994 (1a edició)
- METTINI, R.: *La casa de cadaqués*, La Magrana/UB, col. Llegir en català, Barcelona, 1994 (1a edició)
- RIERA, M.A.: *Andreu Milà*, Editorial Moll, col. Gamma, Barcelona, 2001

ALTRES LECTURES UTILITZADES:

- CARROLL, L.: *Alicia en el país de las maravillas*, Bruguera, Barcelona, 1956
- KIPLING, R.: *El llibre de la selva*, Alfaguara/Voramar, Madrid, 1999

WEBGRAFIA

www.xtec.net/recursos/lit_inf/dossiers/inter/t2.htm

www.diba.es/biblioteques/inici.htm

www.revistababar.com

www.bancodellibro.org.ve/

www.cervantesvirtual.com/

www.brosquiledicions.es/

www.uclm.es/cepli/presentacion.html

www.chaval.red.es/EnlacesServlet

www.revistaclij.com/

www.oepli.org/cclij/xarrad.htm

www.cclij.org/

www.editorialzendrera.com/esp/index.php

www.edualter.org/

www.entreculturas.com/

www.cclij.org/faristol/

www.fondodeculturaeconomica.com/editorial.asp

www.fundaciongsr.es

www.cultura.gencat.net/bibliografia/docs/imaginfa.pdf

www.intermonoxfam.org/cms/HTML/espanol/319/Catálogo2004cast.pdf

www.lecturafacil.net

www.leemeuncuento.com.ar/ilustraciones.html

www.imaginaría.com.ar/08/7/librosalbum.htm

www.cervantesvirtual.com/hemeroteca/peonza/index.shtml

www.ricochet-jeunes.org/

www.pangea.org/rsensat/marco.htm

www.sol-e.com/

www.andreusotorra.com/cornabou/index.html